

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

ЗАКЛЮЧИТЕЛЕН ДОКЛАД С АНАЛИЗ И ОЦЕНКА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОБЩИНСКИТЕ ПЛАНОВЕ И ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАЦИОНАЛНИТЕ СТРАТЕГИИ ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА РОМИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2019-2021 ГОДИНА.

ГРАЖДАНСКИ МОНИТОРИНГ ЧРЕЗ АНАЛИЗ И ОЦЕНЯВАНЕ ВЪЗДЕЙСТВИЕТО
НА ОБЩИНСКИТЕ ПЛАНОВЕ ЗА ИНТЕГРИРАНЕ НА РОМИТЕ В ОБЩИНИТЕ
СЛИВЕН И ТВЪРДИЦА

Настоящия доклад е изготвен по проект BG05SFOP001-2.025-0134 „Изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в общините Сливен и Твърдица – обект на активно гражданско наблюдение и участие“, финансиран по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Авторски колектив:

Хамлет Димитров– РАКО

Стоян Стоянов– РАКО

Росица Миразчиева– ЦОУ

Андрей Момчилов и

Димитър Русинов

„Проект Сървиз“ ЕООД

Сливен, 2023г.

Съдържание

I.	ВЪВЕДЕНИЕ	3
II.	СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ НА ДОКЛАДА	4
III.	ОБХВАТ НА АНАЛИЗА И ОЦЕНКАТА	4
IV.	ПОДХОДИ ПРИ ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА АНАЛИЗА И ОЦЕНКАТА	5
V.	ИЗВОДИ ОТ ПРОВЕДЕНИЯ АНАЛИЗ	6
5.1.	Взаимовръзки на общинските планове с националната и областната стратегия	6
5.2.	Процес по създаване на общинските планове	19
5.3.	Анализ на нуждите в процеса на изготвяне на общинските планове за действие	22
5.4.	Цели, задачи, дейностите и очаквани резултати	36
5.5.	Мониторинг, оценка и ревизия	41
5.6.	Анализ на изпълнението	43
5.7.	Медиен мониторинг	48
VI.	ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ	51
6.1.	По отношение взаимовръзката на общинските планове с националната и областна стратегия:	51
6.2.	По отношение процеса по създаване на общинските планове	51
6.3.	По отношение анализа на нуждите в процеса на изготвяне на общинските планове	52
6.4.	По отношение поставянето на целите, задачите, дейностите и очакваните резултати	53
6.5.	По отношение мониторинга, оценката и ревизията на плановете	53
6.6.	По отношение изпълнението на плановете	53
VII.	КОМЕНТАР ВЪРХУ АКТУАЛНИТЕ ОБЩИНСКИ ПЛАНОВЕ ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НОВАТА ОБЛАСТНА И НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ	54
VIII.	БИБЛИОГРАФИЯ	58

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият доклад се реализира в рамките на проект BG05SFOP001-2.025-0134 „Изпълнението на националните политики за равенство, приобщаване и участие на ромите в общините Сливен и Твърдица – обект на активно гражданско наблюдение и участие“, който се изпълнява от сдружение „Ромска академия за култура и образование“ (РАКО) в партньорство със сдружение „Център за обучение и услуги“ в рамките на Оперативна програма „Добро управление“.

Общата цел на проекта е чрез активно гражданско участие да се повиши ролята на общините – Сливен и Твърдица – за открито и отговорно управление при изпълнението на националните политики за равенство, участие и приобщаване на ромите.

Първоначално проекта предвижда провеждане на граждански мониторинг чрез анализ и оценяване изпълнението на общинските планове на Сливен и Твърдица за изпълнение на националните стратегии за интеграция на ромите. На база на този анализ ще бъдат изготвени препоръки към общинските администрации в Сливен и Твърдица, както и Областна администрация на Сливен. След това двете организации ще проведат застъпническа кампания за представяне на препоръките. През целия проект са предвидени информационни дейности за повишаване на гражданското участие в процесите на изпълнение и мониторинг на Националната стратегия на България за равенство, приобщаване и участие на ромите – 2021-2030, приета с Решение № 278 на Министерския съвет от 05.05.2022.

Настоящият доклад е изготвен след проведен анализ от екип, включващ двама експерти на бенефициента – сдружение „Ромска академия за култура и образование“, един експерт на партньора – сдружение „Център за обучение и услуги“ и експерти от „Проект Сървиз“ ЕООД. За провеждане на анализа бе използван предварително разработен дизайн и пакет от формуляри към него. Преди стартиране на проучване се проведеха няколко срещи за обсъждане предварително разработените формуляри и начините на работа, които трябва да се прилагат. Целият екип използва тези инструменти гъвкаво и съобразно актуалната ситуация в двете общини. В процеса на работа се налагаше промени на предварително формулирани въпроси, нови подходи, промени в предварително подготвената структура и т.н. Екипът на „Проект Сървиз“ консултираше процеса по провеждане на анализа и изготвянето на доклада, както и подпомагаше работата на тримата експерти, когато това беше необходимо. Експертите на двете партньорски организации участваха активно в изготвянето във всички фази на проучването и финализирането на крайния продукт – Заключителен доклад с анализ и оценка изпълнението на общинските и областния планове за изпълнение на националните стратегии за интегриране на ромите за периода 2019-2021 година. Много от текстовете, коментарите, оценките и изводите са плод от работата на целия екип по тази дейност, както и на самите интервюирани по време на дълбочинните интервюта или пък участващите във фокус групите.

II. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ НА ДОКЛАДА

Настоящият доклад има за цел да анализира и оцени изпълнението на общинските планове за действие на общините Сливен и Твърдица за периода 2018-2020 година по изпълнението на „Стратегията на област Сливен за интегриране на ромите – 2012-2020 година“ и „Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020 година“. Също така ще бъде направено сравнение, анализ и оценка с приетите в края 2022 година нови общински планове за действие на двете общини за периода 2021-2023 година в изпълнение на „Стратегията на област Сливен за равенство, приобщаване и участие на ромите 2021-2030 година“ (приета през август 2022 година) и „Националната стратегия на република България за равенство, приобщаване и участие на ромите – 2021-2030 г.“ (приета през май 2022 година).

III. ОБХВАТ НА АНАЛИЗА И ОЦЕНКАТА

В дейност 1 на проект „Граждански мониторинг чрез анализ и оценяване въздействието на общинските планове за интегриране на ромите на Сливен и Твърдица“ е посочено като цел на дейността „Да се анализира и оцени изпълнението на общинските планове за интегриране на ромите в Сливен и Твърдица за периода 2019–2021“. Освен това в описанието на самата дейност е включен текста „Дизайнът на проучването ще обхване периода 2019-2021 като по този начин ще включи периода на старата и новата стратегия за ромска интеграция“.

В процеса на подготовката на дизайна и проведените поредица от срещи с участието на всички експерти (на бенефициента, партньора и на консултанта), както и след проведени дискусии с представители на релевантни организации и институции, бе установено, че последните планове за действие на двете общини обхващат периода 2018 и 2020 година. Освен това бе направен извод, че обект на проучването и анализа може да бъде само нещо, което вече е реализирано, а не предстоящи планове за действие по изпълнение, които все още не са стартирали. На база тези консултации и дискусии, бе решено, че анализа и оценката ще бъде концентриран към наличните общински планове на Твърдица и Сливен за периода 2018-2020 година, а именно:

- ✚ План за действие на община Твърдица за изпълнение на интеграционните политики 2018 – 2020;
- ✚ План за действие на община Сливен за интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация 2018 – 2020 г.

Същевременно при обобщаването на резултатите от анализа и оценката, за да се изпълни заложеното по проекта, ще се направи връзка с периода след 2020 година, с приетите:

- ✚ Национална стратегия на България за равенство, приобщаване и участие на ромите 2021 – 2030 г. (приета с Решение № 278 на Министерския съвет от 05.05.2022 г.);
- ✚ Стратегията на област Сливен за равенство, приобщаване и участие 2021-2030 г.;
- ✚ „План за действие на община Сливен за равенство, приобщаване и участие на ромите – 2021-2023г.“

- ✚ „План за действие на община Твърдица в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходни на ромите ситуация – 2022-2023“.

По този начин на базата на анализа и оценката ще се направи връзката с разработването на препоръките към двете общини и областната администрация към процеса за формиране, осъществяване, и мониторинг на политиките за ромско включване на областно ниво.

IV. ПОДХОДИ ПРИ ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА АНАЛИЗА И ОЦЕНКАТА

При обсъждането на подходи за осъществяване на анализи и оценката първоначално бе обсъдено от всички експерти, че заложеното в Дейност 1 на проекта *„При разработване на дизайна ще се използват индикаторите, заложените в приложение XII на Националната стратегия на България за равенство, приобщаване и участие на ромите 2021-2030, които ще бъдат адаптирани към общините, чиито планове ще се анализират и оценяват като изпълнение“* може да се използва частично най-вече при провеждане на кабинетното проучване и донякъде в дълбочинните интервюта, както и при провеждане на фокус групите. Индикаторите, заложените в новата национална стратегия могат да се използват при анализирани на конкретните приоритети на общинските планове за действие. Същевременно като цяло те не са много приложими към настоящия анализ, тъй като неговите задачи са насочени най-вече към проследяване процеса по изготвяне и изпълнение на общинските планове за действие. Бе преценено, че конкретно изготвената рамка на проучването – дизайн и формуляри към него – може да изпълни по много по-адекватен начин заложената цел в дейност 1.

В **методиката** на проведеното изследване са залегнали следните основни задачи:

- ✚ Да се издирят всички релевантни документи, необходими за провеждане на анализа и оценката;
- ✚ Сравнителен анализ на плановете за действие за изпълнение на интеграционните политики (2018-2020) на двете общини с областните и национални стратегически документи;
- ✚ Идентифициране на определен брой дейности в рамките на съответните приоритети от плановете за действие за изпълнение на интеграционните политики (2018-2020) на двете общини, които да бъдат проучени и анализирани подробно;
- ✚ Задълбочен анализ на избраните дейности и фиксиране на последващи действия;
- ✚ Интервюиране на лица, които имат пряко отношение към изпълнението на общинските планове в двете общини;
- ✚ Провеждане на две фокус групи в Сливен и Твърдица;
- ✚ Медия мониторинг на публикациите в националните и регионалните медии, касаещи изпълнението на общинските планове в двете общини;
- ✚ Анализ на получената информация и оценка.

При провеждане на анализа и оценката се използвани следните инструменти и **методи** на работа:

- ✚ Контент анализ на държавна и общинска нормативна, стратегическа и планова документация; проучвания, анализи, отчети от изпълнение на планирани дейности и

мерки – целта на анализа на съдържанието е да се стигне до изводи за модели, връзки или различия в изследваните текстове;

- ✚ Контент анализ на доклади, проучвания и други източници, касаещи област Сливен и двете общини.
- ✚ Дълбочинни интервюта "лице в лице" като метод за достигане на много по реална информация за изпълнението на общинските планове в двете общини;
- ✚ Фокус групи – бяха организирани и проведени две фокус групи в общините Твърдица и Сливен;
- ✚ Медиен мониторинг на информацията, свързана с изпълнението на общинските планове и всички събития, свързани с изпълнението на двете стратегии.

Структурирането на доклада е направено на база предварително формулирани въпроси в Приложение 7 „Дизайн на кабинетно проучване за обобщаване на цялата информация и структуриране на доклада“.

V. ИЗВОДИ ОТ ПРОВЕДЕНИЯ АНАЛИЗ

5.1. Взаимовръзки на общинските планове с националната и областната стратегия

„Общинските планове за действие (ОПД) на общините Твърдица¹ и Сливен² представляват на практика оперативното изпълнение на „Стратегията на област Сливен за интегриране на ромите (2012-2020)“. От своя страна тази Стратегия е приета в изпълнение на „Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020)“. Тя представлява „документ, задаващ насоките за изпълнение на политиката за социална интеграция на ромите на областно ниво“³.

В първата си част и двата плана следват модела на областната и националната стратегия:

- ✚ кратко въведение;
- ✚ актуално състояние на ромската общност;
- ✚ анализ на ромската общност по 6-те приоритета.

И двата ОПД, във втората си част, следват графично модела на Плана за действие в изпълнение на Националната стратегия на република България за интегриране на ромите 2012-2020 година. В двете таблици са включени колонки за: Цели; Задачи; Дейности; Отговорни институции; Времеви период. Последните три колонки в ОПД на община Твърдица са обединени като Финансиране, подобно на Плана за действие за изпълнение на Националната стратегия 2012-2020 – включват Средства; Източник и Индикатори. В ОПД на община Сливен в Финансиране е посочено в две колонки: Средства и Източници, Индикатори са отделени в самостоятелна колонка, което изглежда по правилно.

За изследване на взаимовръзката на двата ОПД с областната и националната стратегия проследихме няколко въпроса, които бяха обект на проучването:

¹ План за действие на община Твърдица за изпълнение на интеграционните политики 2018-2020

² План за действие на община Сливен за интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация 2018 – 2020 г.

³ Стратегия за област Сливен за интегриране на ромите 2012-2020

5.1.1 До каква степен общинските планове включват заявените на национално и областно ниво цели, приоритети, подцели, задачи и очаквани резултати?

НА НИВО ОБЩА/СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:

В ОПД на двете общини не са формирани (посочени) **обща/стратегическа цел**. Това е напълно разбираемо, тъй като плановете за изпълнение визират общата стратегическа цел на областната и респективно на национална стратегия. Освен това те използват модела на Плана за действие на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020).

Във въведението на ОПД на община Твърдица не са посочени изрично взаимовръзките с областната и национална стратегия, но е посочено, че е „съобразен с изискванията на нормативните актове, регламентиращи предоставянето на различните видове услуги, децентрализацията при управлението и финансирането им и се основава на приоритетите и насоките в областта на политиката на държавата в тази област“⁴.

Във въведението на ОПД на община Сливен ясно е посочена връзката с областната и националната стратегия, както и с всички релевантни нормативни документи в страната и Европейския съюз.

НА НИВО ПРИОРИТЕТИ:

В Националната стратегия на република България за интегриране на ромите 2012-2020 година, както и в Стратегията на област Сливен за интегриране на ромите (2012-2020) са обособени 6 приоритета: „ОБРАЗОВАНИЕ“; „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ“; „ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ“; „ЗАЕТОСТ“ „ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ“ „КУЛТУРА И МЕДИИ“. Единствената разлика е, че в приоритета „Заетост“ на Националната стратегия е разширен със „Социално включване“ в областната стратегия.

В План за действие на община Твърдица броя на приоритети съвпада, но има някои различия в наименованията: Приоритет „Заетост“ е съобразен с националната стратегия (отпаднало е социално включване, както е в областната стратегия), а в Приоритет „Върховенство на закона“ е отпаднало „и недискриминация“, както е в националната и областната стратегии.

В План за действие на община Сливен приоритетите са идентични с тези в ОПД на община Твърдица.

⁴ План за действие на община Твърдица за изпълнение на интеграционните политики 2018-2020

ВИД И БРОЙ ЦЕЛИ, ЗАДАЧИ И ДЕЙНОСТИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО ПО ОТДЕЛНИТЕ ПРИОРИТЕТИ:

Национална стратегия и План за изпълнение	Областна стратегия	ОПД Твърдица 2018 -2020	ОПД Сливен – 2018 -2020
<p>В националната стратегия:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Има визия и обща стратегическа цел. - Във всеки от бте приоритета има по една оперативна цел (в Култура и Медии -2) и определен брой цели; <p>В Плана за действие:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Има оперативна цел, цели, задачи и дейности. <p>Общо в двата документа има: една стратегическа цел, 7 оперативни цели, 47 цели, 51 задачи и 124 дейности</p>	<p>В областната стратегия:</p> <p>Има визия и обща стратегическа цел;</p> <p>Във всеки от бте приоритета има по една оперативна цел (в Култура и Медии -2) и определен брой специфични цели;</p> <ul style="list-style-type: none"> - В приоритет „Върховенство на закона и недискриминация“ няма специфични цели, а само дейности; <p>В приоритет „Култура и Медии“, разделен на две, в Медии няма специфични цели, а само дейности;</p> <p>Към всеки приоритет има определен брой дейности;</p> <p>Общо в областната стратегия има: една стратегическа цел, 7 оперативни цели, 30 специфични цели и 112 дейности;</p>	<p>В ОПД Твърдица има:</p> <p>11 цели, 19 задачи и 57 дейности</p>	<p>В ОПД Сливен има 21 подцели, 44 задачи и 81 дейности;</p> <ul style="list-style-type: none"> - В Приоритет „Здравеопазване“ има допълнително 6 цели, към които са обособени 8 от посочените 44 подцели;

ПРИОРИТЕТ „ОБРАЗОВАНИЕ“:

Национална стратегия и План за изпълнение	Областна стратегия	ОПД Твърдица 2018 -2020	ОПД Сливен – 2018 -2020
<p>Една оперативна цел, 8 цели, 16 задачи и 40 дейности</p>	<p>Една оперативна цел, 7 специфични цели и 27 дейности</p>	<p>2-ве цели, 4 задачи и 18 дейности</p>	<p>5 подцели, 9 задачи и 17 дейности</p>

ПРИОРИТЕТ „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ“:

Национална стратегия и План за изпълнение	Областна стратегия	ОПД Твърдица 2018 -2020	ОПД Сливен – 2018 -2020
<p>Една оперативна цел, 5 цели, 17 задачи и 39 дейности</p>	<p>Една оперативна цел, 6 специфични цели и 31 дейности</p>	<p>3 цели, 6 задачи и 8 дейности</p>	<p>6 цели, 8 подцели, 15 задачи и 26 дейности</p>

ПРИОРИТЕТ „ЗАЕТОСТ“:

Национална стратегия и План за изпълнение	Областна стратегия	ОПД Твърдица 2018 -2020	ОПД Сливен – 2018 - 2020
Една оперативна цел, 8 цели, 9 задачи и 12 дейности	Една оперативна цел, 7 специфични цели и 15 дейности	Една цел, 3 задачи и 5 дейности	2 подцели, 3 задачи и 6 дейности

ПРИОРИТЕТ „ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ“:

Национална стратегия и План за изпълнение	Областна стратегия	ОПД Твърдица 2018 - 2020	ОПД Сливен – 2018 - 2020
Една оперативна цел, 10 цели и 18 дейности	Една оперативна цел, 7 специфични цели и 16 дейности	Една цел, една задача и 14 дейности	Една подцел, 9 задачи и 12 дейности

ПРИОРИТЕТ „ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ“:

Национална стратегия и План за изпълнение	Областна стратегия	ОПД Твърдица 2018 - 2020	ОПД Сливен – 2018 - 2020
Една оперативна цел, 10 цели, 5 задачи и 7 дейности	Една оперативна цел и 14 дейности	Една цел, 3 задачи и 5 дейности	2-ве подцели, 2 задачи и 7 дейности

ПРИОРИТЕТ „КУЛТУРА И МЕДИИ“:

Национална стратегия и План за изпълнение	Областна стратегия	ОПД Твърдица 2018 -2020	ОПД Сливен – 2018 - 2020
Две оперативни цели, 6 цели, 5 задачи и 8 дейности	Две оперативни цели, 3 специфични цели (Култура) и 9 дейности (общо Култура и Медии)	Две цели, 2-ве задачи и 7 дейности	Три подцели, 6 задачи и 13 дейности

ВЗАИМОВРЪЗКИ НА ЦЕЛИ, ЗАДАЧИ И ДЕЙНОСТИ ПО ОТДЕЛНИТЕ ПРИОРИТЕТИ:**ПРИОРИТЕТ „ОБРАЗОВАНИЕ“:**

По този приоритет в ОПД Твърдица са формулирани две цели от общо 7 цели и съответно 8 цели в областната и националната стратегия:

- ✚ Първата цел – „Повишаване на обхвата на ромски деца в предучилищното образование“ не е пряко свързана с някои от целите на областната и национална стратегии. Тази цел е планирана чрез 3 задачи: едната задача е пряко свързана с целта, но другите две задачи

касят работата с учениците в основаната степен на образование и разнообразни форми на работа с възрастни, отпаднали от училище и не са логически свързани с тази цел. По същия начин част от дейностите по тази цел нея имат пряка връзка с нея, но повечето касаят постигането резултати извън поставената цел.

- ✚ Втората цел „Обучение в дух на толерантност“ е съотносима с 3-та цел в националната стратегия, макар и частично. Тази цел е планирана с една задача и една дейност, което изглежда определено недостатъчно за нейното постигане.

По този приоритет в ОПД Сливен са формулирани пет подцели от общо 7 цели и съответно 8 цели в областната и националната стратегия:

- ✚ Прави впечатление, че четири от целите са напълно идентични с целите по този приоритет в областната стратегия и частично с целите от националната стратегия;
- ✚ Същевременно в този приоритет има една конкретна и специфична за общината цел – „Изграждане на детска градина, общностен център и здравен център в квартал „Надежда“;
- ✚ От 17 дейностите, обособени към 9 задачи, повечето са напълно съотносими с дейностите в областната и национална стратегия. Същевременно има специфични дейности, които са планирани за изпълнение като: „Включване на модул от знания за културата на етническите малцинства в „Час на класа“; „Оформяне на етно – кът и постоянна експозиция на традиционни занаяти, произведения на видни ромски чуждестранни и местни творци.“

ПРИОРИТЕТ „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ“:

По този приоритет в ОПД Твърдица са формулирани 3 цели от общо 6 цели и съответно 5 цели в областната и националната стратегия:

- ✚ Прави впечатление, че в трите цели се залага основно на информация, превенция и профилактика. Не се конкретизират цели спрямо здравнонеосигурените, нито такива за повишаване броя на ромите, работещи в здравната система;
- ✚ Две от целите са идентични с тези в областната стратегия, а една - с целите в националната стратегия;
- ✚ В този приоритет са включени 8 дейности (при съответно 31 и 39 в областната и националната стратегии), които имат основно превантивен, профилактичен и информационен характер.

По този приоритет в ОПД Сливен са формулирани 6 цели от общо 6 цели и съответно 5 цели в областната и националната стратегия:

- ✚ Прави впечатление, че в този приоритет ОПД на община Сливен е разработен съобразно структурата на плана за действие по изпълнение на националната стратегия. Той включва 6 цели, 8 подцели, 15 задачи и 26 дейности, което е почти идентично като съдържание с националния план;
- ✚ В сравнение с Областната стратегия, където липсва ангажимент за повишаване броя на квалифицираните роми в здравната система, както и разширяването на обхвата на

здравноосигурените лица (заложени в Плана за действие по изпълнение на Националната стратегия), в ОПД на община Сливен тези две направления са включени като основни цели и към тях са формирани определен брой дейности;

- ✚ В този приоритет са включени и някои специфични за общината дейности като: „Сформиране на център за доболнично здравеопазване, и здравно обслужване в рамките на ОДЗ в квартал „Надежда“ и „Създаване на Програма за намаляване на социално икономическите последици от разпространението на кучешката тения в Община Сливен“.

ПРИОРИТЕТ „ЗАЕТОСТ“:

По този приоритет в ОПД Твърдица са формулирани една цел от общо 7 цели и съответно 8 цели в областната и националната стратегия:

- ✚ В рамките на 3 задачи и 5 дейности в този приоритет, които са идентични с част от задачите и дейностите в областната и национална стратегия (съответно национален план за действие), за засегнати активности като: обучителни курсове, стажуване и чиракуване, субсидирана заетост по национални програми и проекти, ограмотителни курсове;
- ✚ Прави впечатление, че липсва конкретика, касаеща спецификата на общината и остава усещането, че целта, задачите и дейностите са заимствани директно от областната и национална стратегия, без да се търси адаптация към конкретните условия и актуалната ситуация;

По този приоритет в ОПД на община Сливен са формулирани една подцел от общо 7 цели и съответно 8 цели в областната и националната стратегия:

- ✚ В рамките на 3 задачи и 6 дейности в този приоритет, които са идентични с част от задачите и дейностите в областната и национална стратегия (съответно национален план за действие), за засегнати активности като: обучителни курсове – мотивационни, професионална ориентация и ограмотяване, стажуване и чиракуване, субсидирана заетост по национални програми и проекти, стимулиране на икономическата активност за развитие на собствен бизнес;
- ✚ В приоритет са включени и дейности като: „обучение на служителите в бюрата по труда за придобиване на специфични умения за работа с представители на ромското население и други етнически малцинства“ и „назначаване на представители на ромската общност в структурите на МТСП и АЗ в области, с преобладаващо ромско население“;

И в ОПД на община Сливен в този приоритет прави впечатление липсата на конкретика, касаеща спецификата на общината.

ПРИОРИТЕТ „ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ“:

По този приоритет в ОПД Твърдица са формулирани една цел от общо 7 цели и съответно 10 цели в областната и националната стратегия:

- ✚ В рамките на една задачи и 14 дейности в този приоритет, които са идентични с част от задачите и дейностите в областната и национална стратегия (съответно национален план за действие), за засегнати активности като: подобряване на техническа инфраструктура,

благоустрояване, организиране на срещи с експерти от ТСУ и общността за разясняване на начините за узаконяване на незаконните постройки, контрол на незаконните строежи и незаконните сметища, организиране на кампании за почистване на кварталите;

- ✚ По този приоритет също липсва конкретика, касаеща спецификата на общината, но трябва да се отбележи, че са посочени някои конкретни резултати:
  - В дейност „1.1.2.Определяне на годни за жилищно застрояване поземлени имоти-общинска собственост в регулация и извън регулация“ са фиксирани в индикатори „Реално определяне на годни имоти по селища – 180 дка Твърдица, 50 дка Шивачево, 32 дка Сборище и 21 дка Оризари;
  - В дейност „1.1.3. Изработване на ПУП по населени места-инвестиционно проектиране“ са фиксирани в индикатори 4 броя ПУП;
  - В дейност „1.1.5.Създаване на регистър с незаконните постройки в общината“ е фиксирани в индикатори създаване на регистър.

По този приоритет в ОПД на община Сливен са формулирани една цел от общо 7 цели и съответно 10 цели в областната и националната стратегия:

- ✚ В рамките на 9 задачи и 11 дейности в този приоритет, които са идентични с част от задачите и дейностите в областната и национална стратегия (съответно национален план за действие), за засегнати активности като: отреждане на нови територии за жилищно строителство, реконструкция на социалната инфраструктура, проектиране и изграждане на нова техническа инфраструктура, изграждане на социални жилища, актуализация/изработване на подробни устройствени планове на съществуващи и новоотредени терени;
- ✚ По този приоритет също липсва конкретика, касаеща спецификата на общината, но трябва да се отбележи, че е посочен един конкретен резултат:
  - В дейност „1.9. Изграждане на ОДЗ в кв. «Надежда»“ е фиксирано в индикатори, че детската градина ще бъде за 152 деца;

ПРИОРИТЕТ „ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ“:

По този приоритет в ОПД на община Твърдица са формулирани една цел от общо 10 цели в областната и националната стратегия. В областната стратегия има една оперативна цел и 14 дейности:

- ✚ В рамките на три задачи и 5 дейности в този приоритет, които са идентични с част от задачите и дейностите в областната и национална стратегия (съответно национален план за действие), за засегнати активности като: повишаване на квалификацията за ефективна дейност на полицейски служители в мултиетническа среда, превантивна дейност срещу ранните бракове, беседи на теми: агресия, тютюнопушене, жертви на насилие и др., участие на представители на ромската общност в Общинската комисия за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;
- ✚ Прави впечатление липсата на специфични за общината дейности, както и залагане конкретни измерими индикатори;
- ✚ Също така няма заложен задачи или дейности за недискриминация;

По този приоритет в ОПД на община Сливен са формулирани две подцели от общо 10 цели в областната и националната стратегия. В областната стратегия има една оперативна цел и 14 дейности:

- ✚ В рамките на две задачи и 7 дейности в този приоритет, които са идентични с част от задачите и дейностите в областната и национална стратегия (съответно национален план за действие), за засегнати активности като: Повишаване на квалификацията за ефективна дейност на полицейски служители в мултиетническа среда, усилване на дейността на МКБППМН чрез включване на представители на общността или НПО в дейността, дейности за недискриминация;
- ✚ Прави впечатление липсата на специфични за общината дейности, както и залагане конкретни измерими индикатори;
- ✚ В ОПД на община Сливен, за разлика от този на община Твърдица, има дейности за недискриминация.

ПРИОРИТЕТ „КУЛТУРА И МЕДИИ“:

По този приоритет в ОПД на община Твърдица са формулирани две цели от общо 2 оперативни/3 специфични цели и 2 оперативни/6 цели в областната и националната стратегии. В областната стратегия има две оперативни цели (Култура и Медии са разделени) и 9 дейности (7 в Култура и 2-ве в Медии):

- ✚ В рамките на две задачи и 7 дейности в този приоритет, които са идентични с част от задачите и дейностите в областната и национална стратегия (съответно национален план за действие), за засегнати активности като: популяризиране на ромската култура чрез мероприятия в общинския културен календар, създаване на културни центрове в ромската общност, реализиране на публични и медийни кампании за популяризиране на ромската култура;
- ✚ Има една заложена конкретна дейност „Провеждане на концерт, посветен на 8 април – Международния ден на ромите“ с фиксиран бюджет;
- ✚ Останалите дейности са твърде общи и липсва конкретизация актуалните условия в общината.

По този приоритет в ОПД на община Сливен са формулирани три подцели от общо 2 оперативни/3 специфични цели и 2 оперативни/6 цели в областната и националната стратегии. В областната стратегия има две оперативни цели (Култура и Медии са разделени) и 9 дейности (7 в Култура и 2-ве в Медии):

- ✚ В рамките на шест задачи и 13 дейности в този приоритет, които са идентични с част от задачите и дейностите в областната и национална стратегия (съответно национален план за действие), за засегнати активности като: разработване на раздел „културна интеграция“ в плана за развитие и управление на Община Сливен; създаване на условия за неформално и самостоятелно учене чрез библиотеките; проучване, съхраняване и популяризиране на ромската култура и фолклор; подпомагане на млади ромски таланти и подпомагането им чрез Наредбата на Община Сливен за подпомагане на талантливите деца; създаване в читалищата на неформални групи, арт-работилници и други;

- ✚ Прави впечатление, че в този приоритет ОПД на община Сливен е максимално синхронизиран с областната и национална стратегия, но все пак и тук липсва конкретизация на дейности и индикатори;

5.1.2 Кои цели, задачи и дейности, формулирани в стратегическите документи на национално и областно ниво, отсъстват в плановете на двете общини?

Най-общо в двата ОПД на общините Твърдица и Сливен шестте приоритета, идентифицирани в областната и национална стратегия, са почти идентични. Същевременно по отношение на целите, задачите и дейностите се наблюдава редуциране, по силно изразен в ОПД на Твърдица. Това е напълно разбираемо с оглед спецификата на двете общини, тяхната големина и различните ресурси, с които разполагат. Ако разгледаме отделните приоритети могат да се направят следните сравнение с областната и националната стратегии.

ПРИОРИТЕТ „ОБРАЗОВАНИЕ“:

В ОПД на община Твърдица са идентифицирани само две цели, едната свързана частично с цел от националната стратегия (Обучение в дух на толерантност), а другата (Повишаване на обхвата на ромски деца в предучилищното образование) е свързана също индиректно с формулирани цели в двете стратегии-областна и национална.

Липсват цели като: „Повишаване качеството на образование в детските градини и училища в областта, в които се обучават предимно деца от ромски произход“; „Повишаване образователното равнище на децата и учениците от етническите малцинства“; „Съхраняване и развиване на културната идентичност на деца и ученици от етнически малцинства“; „Повишаване толерантността и намаляване на проявите на дискриминация сред подрастващите“; „Превенция на отпадане от училище и ограмотяване на неграмотни и малограмотни възрастни роми“; „Повишаване интереса и приобщаване на родителите-роми към образователния процес; засилване на участието им в училищния живот“; „Усъвършенстване на образователните условия за качествено образование“;

- ✚ Респективно са редуцирани задачите и дейностите в изпълнение на поставените цели. Липсва и логическа връзка между поставените цели, задачите и дейностите.

В ОПД на община Сливен са идентифицирани 4 подцели, които са идентични със специфичните/целите в областната и национална стратегии. Има и една цел, която е специфична за община Сливен.

Липсват цели като: „Повишаване качеството на образование в детските градини и училища в областта, в които се обучават предимно деца от ромски произход“; „Повишаване образователното равнище на децата и учениците от етническите малцинства“; „Съхраняване и развиване на културната идентичност на деца и ученици от етнически малцинства“; „Повишаване толерантността и намаляване на проявите на дискриминация сред подрастващите“; „Превенция на отпадане от училище и ограмотяване на неграмотни и малограмотни възрастни роми“

Прави впечатление, че и в двата ОПД, както и в областната стратегия липсва една цел, идентифицирана в националната стратегия „Въвеждане на практиката на образователен медиатор в системата на подготвителния клас и средното образование“. И двете общини обаче тази цел е разписана като конкретна дейност.

ПРИОРИТЕТ „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ“:

В ОПД на община Твърдица са идентифицирани три цели, директно заимствани от областната и националната стратегии.

Липсват цели като: „Намаляване на ранната и нежелана бременност сред населението от уязвимите общности“; „Намаляване на детската смъртност; „Подобряване на здравната помощ за новородените и децата в предучилищна и училищна възраст“; „Оценяване и наблюдение на здравното състояние на лицата от уязвимите общности“; „Осигуряване на равенство в достъпа до здравни услуги на лицата в неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства“; „Повишаване броя на квалифицираните роми, работещи в здравната система. Развиване на медиаторството и на различни форми на работа за и в общността (здравно социални центрове и др.)“.

- ✚ Респективно са редуцирани задачите и дейностите в изпълнение на поставените цели.

В ОПД на община Сливен са идентифицирани 6 цели и 8 подцели, директно заимствани от областната и националната стратегии.

- ✚ В този приоритет ОПД изцяло следва Плана за действие по изпълнение на Националната стратегия и на практика има почти пълна съвпадение на цели, задачи и дейности.

ПРИОРИТЕТ „ЗАЕТОСТ“:

В ОПД на община Твърдица е идентифицирана една цел, директно заимствани от областната и националната стратегии.

Липсват цели като: „Квалификация и преквалификация на безработни роми, както и на заети роми, в съответствие с професии, търсени на пазара на труда“; „Конкретни механизми за осигуряване на устойчива заетост на роми в активна трудова възраст заедно с представители на работодателите, синдикатите, общините и организациите на ромската общност“; „Насърчаване на заетостта на безработни и неактивни лица от ромски произход“; „Насърчаване на предприемачеството, стартиране и управление на собствен бизнес“; „Развитие и усъвършенстване на мрежата от трудови медиатори за активизиране на неактивните и продължително безработните лица“; „Задълбочаване на социалния и граждански диалог в подкрепа на трудовата реализация на ромите, привличане за партньори лидерите сред общността в областта, НПО и представители на бизнеса“.

Някои от липсващите цели са включени като дейности – например ролята на трудовия медиатор.

В ОПД на община Сливен са идентифицирани 2 подцели, директно заимствани от областната и националната стратегии.

Липсват цели като: „Квалификация и преквалификация на безработни роми, както и на заети роми, в съответствие с професии, търсени на пазара на труда“; „Насърчаване на заетостта на безработни и неактивни лица от ромски произход“; „Насърчаване на предприемачеството, стартиране и управление на собствен бизнес“; „Развитие и усъвършенстване на мрежата от трудови медиатори за активизиране на неактивните и продължително безработните лица“; „Задълбочаване на социалния и граждански диалог в подкрепа на трудовата реализация на ромите, привличане за партньори лидерите сред общността в областта, НПО и представители на бизнеса“.

ПРИОРИТЕТ „ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ“:

В ОПД на община Твърдица е идентифицирана една цел, директно заимствана от националната стратегия. Повечето от липсващите цели са включени като дейности към единствената цел.

Липсват цели като: „Изграждане и рехабилитация на социални жилища“; „Осигуряване на алтернативно жилищно настаняване в случай на принудително изваждане на уязвими семейства от домовете, които обитават“; „Реконструкция и изграждане на обекти на социалната инфраструктура за целите на образованието, културата и др.“

В ОПД на община Сливен е идентифицирана една подцел, директно заимствана от националната стратегия. Повечето от липсващите цели са включени като задачи и/или дейности към единствената цел.

ПРИОРИТЕТ „ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ“:

В ОПД на община Твърдица е идентифицирана една цел, директно заимствана от националната стратегия. Повечето от липсващите цели са включени като дейности към единствената цел.

Липсват цели като: „Изграждане и рехабилитация на социални жилища“; „Осигуряване на алтернативно жилищно настаняване в случай на принудително изваждане на уязвими семейства от домовете, които обитават“; „Реконструкция и изграждане на обекти на социалната инфраструктура за целите на образованието, културата и др.“

В ОПД на община Сливен са идентифицирани две подцели, едната от които е заимствана от дейностите в областната стратегия и целите на националната стратегия. Втората цел (Намаляване на съжителствата/браковете с непълнолетни) е специфична за общината. Част от липсващите цели са включени като задачи и/или дейности към двете подцели.

Липсват редица цели, формулирани в националната стратегия: „Повишаване гаранциите за ефективна защита на правата на българските граждани в уязвимо социално положение, принадлежащи към различни етнически групи“; „Ефективно прилагане на политиките за интеграция на ромите за постигане на равенство, достойно съществуване и пълноценно участие

в обществения живот“; „Преодоляване на културните бариери в общуването и всякакви форми на дискриминационни нагласи“; „Утвърждаване на толерантни междуетнически отношения чрез всички форми, вкл. и спорт“; „Формиране на култура за равнопоставеност на ромските жени. Насърчаване на тяхното пълноценно индивидуално, социално и икономическо участие в обществения живот“; „Предприемане на целенасочени мерки и иновативни интегрирани услуги за повишаване на родителския капацитет в подкрепа на уязвимите семейства, подобряване на родителската грижа и за защита правата на децата“; „Повишаване на институционалната и на обществената чувствителност и нетърпимост към прояви на дискриминация и „език на омразата““; „Приоритетно предприемане на мерки за превенция на етнически мотивирана радикализация, особено в младежка възраст“; „Увеличаване на усилията в борбата с трафика на хора чрез ефективно прилагане на заложеното в документите на ООН, Съвета на Европа и ЕС, и използване на съществуващите в ЕС инструменти“; „Повишаване на правната култура във връзка с придобиването, ползването и съхраняването на български лични документи“.

ПРИОРИТЕТ „КУЛТУРА И МЕДИИ“:

В ОПД на община Твърдица са идентифицирани две цели, директно заимствани предимно от областната стратегия.

В направление Култура **липсва целта**: „Съхраняване, развитие и популяризиране на специфичната етнокултура на ромите като част от българската национална култура.“

В направление „Медии“ **липсва цели** като: „Представяне на ромската общност – проблеми, традиции, култура и съвременни достижения във всички сфери на обществения живот в печатните и електронни медии“; „Насърчаване, мотивиране и стимулиране на журналисти от ромски произход да работят в средствата за масова комуникация“; „Противодействие на проявите на „език на омразата“ в печатните и електронни медии“.

В ОПД на община Сливен са идентифицирани три подцели, две от които са заимствани директно от областната стратегия и целите на националната стратегия. Третата цел (Читалището – обединяващ център за културна и социална интеграция на ромите в местната общност) е специфична за общината. Всички идентифицирани цели в ОПД на община Сливен са в направление „Култура“.

Липсва една цел „Създаване на условия за равен достъп до културния живот и стимулиране на ромската общност за активно участие обществения културен живот на различни нива“. Тя е компенсирана частично чрез различните задачи и дейностите по тяхното изпълнение.

Няма идентифицирани цели в направление „Медии“.

5.1.3 Има ли допълнителни цели, задачи и дейности, които не се откриват в стратегическите документи на национално и областно ниво?

При проучването на ОПД на двете общини и сравнението с областната и националните стратегии, по често срещания подход е да се заимстват директно целите, задачите и дори дейностите. Това до голяма степен е разбираемо, тъй като на практика ОПД имат основната функция да

изпълняват областните и националните политики в това направление. Въпреки това бяха открити някои елементи на плановете, които не са заимствани от областните и национални документи.

ПРИОРИТЕТ „ОБРАЗОВАНИЕ“:

В ОПД на община Твърдица по този приоритет не се откриват никакви специфични за територията цели, задачи или дейности.

В ОПД на община Сливен има **цел, която е специфична за община Сливен** – „Изграждане на детска градина, общностен център и здравен център в квартал “Надежда”. Този обект беше функциониращ при провеждането на мониторинга.

ПРИОРИТЕТ „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ“:

В ОПД на община Твърдица и община Сливен по този приоритет не се откриват никакви специфични за територията цели, задачи или дейности.

Същевременно за ОПД на община Сливен в рамките на този приоритет е важно да се отбележи, че в анализа, предхождащ плана, е отбелязано *„промените в детската смъртност са чувствителен показател и видно от статистическите данни основна проблемна сфера през последните години за община Сливен. За 2012 г. общината е водеща в страната по нива на детска смъртност, а именно 12,02% като през следващите години отчитаните нива не отразяват значително намаляване.“*⁵ Предполагаме, че на база този проблем, в приоритет „Здравеопазване“ е следвана структурата на Националния план за действие по изпълнение на Националната стратегия, като широко е застъпен в Цел I: „Превантивни грижи за майчино и детско здравеопазване“, Подцел 1 „Намаляване на детската смъртност“. В тази цел за включени задачи като: 1.1. Ранна регистрация на бременните /включително и здравно-неосигурените/ - наблюдение по време на бременността и своевременно хоспитализация на родилките и 1.2. Намаляване на бременностите в юношеската възраст и профилактика на вродени аномалии и наследствени заболявания.

Включени и редица дейности в изпълнение на тези задачи, които акцентират на този проблем.

ПРИОРИТЕТ „ЗАЕТОСТ“:

В ОПД на община Твърдица и община Сливен по този приоритет не се откриват никакви специфични за територията цели, задачи или дейности.

ПРИОРИТЕТ „ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ“:

В ОПД на община Твърдица и община Сливен по този приоритет не се откриват никакви специфични за територията цели, задачи или дейности.

ПРИОРИТЕТ „ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ“:

⁵ План за действие на община Сливен за интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация 2018 – 2020 г.

В ОПД на община Твърдица по този приоритет не се откриват никакви специфични за територията цели, задачи или дейности.

В ОПД на община Сливен по този приоритет е включена **специфична за територията цел** „Намаляване на съжителствата/браковете с непълнолетни“. До голям степен тя рефлектира към проблем, посочен в по-горе в Приоритет „Здравеопазване“ – високата детска смъртност за община Сливен, нехарактерен за другите общини.

ПРИОРИТЕТ „КУЛТУРА И МЕДИИ“:

В ОПД на община Твърдица по този приоритет не се откриват никакви специфични за територията цели, задачи или дейности.

В ОПД на община Сливен е включена една подцел „Читалището – обединяващ център за културна и социална интеграция на ромите в местната общност“, която е специфична за общината.

5.2. Процес по създаване на общинските планове

В „Стратегията на област Сливен за интегриране на ромите (2012-2020)“ е посочено, че оперативното изпълнение на стратегията се осъществява чрез Общинските планове за действие (ОПД).

В проследяването на процеса по създаване на двата общински плана за действие експертите прегледаха на първо място съществуващите документи. Допълнителна информация беше набрана от проведените 30 интервюта с представители на местната власт, институции, организации и представители на общностите, както и от проведените две фокус групи в Сливен и Твърдица.

5.2.1. Автентични ли са общинските планове за действие на двете общини или са заимствани от другаде?

Общото мнение на всички експерти, участвали в проучването, е че текстовете в двата общински плана са автентични и отразяват в някаква степен актуалната местна ситуация. Има конкретни цели, задачи и дейности, които са определено свързани със спецификата на съответната община. В първата част на двата ОПД се дава актуална информация за състоянието на ромската общност, прави се описание на наличните ресурси по отделните приоритети, правят се опити да се систематизират съществуващите проблеми.

Същевременно трябва да се отбележи, че във втората част на двата ОПД, където се формулират целите, задачите и дейностите, по често срещания похват е да се използват текстовете директно от областната и националната стратегия. Много рядко са формулирани специфични за общините цели, задачи и дейности. Тъй като основната цел на ОПД е да изпълняват областната и националната стратегия, това не може да се отчете като проблем, но трябва да се отбележи, че

в немалка част от трансформираните цели, задачи и дейности се наблюдава механично пренасяна, без адаптиране към конкретната ситуация.

5.2.2. Описан ли е процесът по създаване на общинските планове за действие?

Във въвеждащата част на ОПД на Сливен е посочено, че е „разработен като документ, концентриращ усилията на отговорни институции и неправителствения сектор на местно ниво“⁶ и че е разработен „чрез интегриран подход, при който въз основа на дефинирани национални приоритети са планирани мерки и обединени ресурси за разрешаване на идентифицирани проблеми и удовлетворяване потребности на специфични уязвими групи от населението на общината.“⁷ Посочено е също, че „Планът за действие е разработен от оперативен екип, сформирани със заповед на Кмета на Община Сливен“⁸

В ОПД на община Твърдица съществува единствено текст, че „...плана е съобразен с изискванията на нормативните актове, регламентиращи предоставянето на различните видове услуги, децентрализацията при управлението и финансирането им и се основава на приоритетите и насоките в областта на политиката на държавата в тази област.“⁹

В областната стратегия е посочено, че „Стратегия на област Сливен за интегриране на ромите (2012-2020) е изработена в резултат на партньорство между отговорните институции и гражданския сектор, в частност ромски неправителствени организации.“¹⁰

От проведените интервюта на въпроса: „Участвали ли се в процеса по създаване на плановете и стратегията на областта?“, около половината от лицата дават положителен отговор. Трябва да се отбележи, че част от тях са участвали в процеса по създаване на областната стратегия, а друга част при създаването на двата ОПД. Това са предимно експерти на областна администрация, общинските администрации на двете общини, институции като БТ, РЗИ, РПУ, общински съветник и други. За ОПД на община Сливен и областната стратегия активно участие в процеса на изготвяне вземат няколко неправителствени организации като „Лекари на света“, „Жажда за живот“, „Здравето на ромите“ и „РАКО“.

От проведените интервюта по ясно се откроява процеса по създаване на областната стратегия, отколкото на ОПД на двете общини.

Подобна информация бе получена и от проведените фокус групи в град Сливен и град Твърдица.

⁶ План за действие на община Сливен за интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация 2018 – 2020 г.

⁷ План за действие на община Сливен за интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация 2018 – 2020 г.

⁸ Пак там

⁹ План за действие на Община Твърдица при изпълнение на интеграционните политики 2018-2020

¹⁰ Стратегия на област Сливен за интегриране на ромите (2012-2020)

5.2.3. Посочени ли са участниците в процеса на създаване на общинските планове? Участвали ли са представители на всички заинтересовани страни, вкл. на целевите групи в процеса на планиране?

В ОПД на общините Сливен и Твърдица за 2018-2020 година не са посочени конкретните участници в процеса на създаване на плановете, не са посочени и представители на всичките заинтересовани страни, включително и целевите групи.

Същевременно от проведените 30 дълбочинни интервюта, 15 лица заявяват, че са участвали в процесите по създаване или на областната стратегия и/или на двата общински плана за действие. В повечето случаи това са експертите, които пряко са ангажирани с процеса по създаване и изпълнение на плановете от местната власт, областната администрация, релевантни институции.

Прави впечатление, че интервюираните здравни и образователни медиатори в повечето случаи не могат да споделят нищо за процеса по създаване на плановете, както и в създаването на областната стратегия. В повечето случаи те споделят впечатления от тяхно участие в изпълнение на конкретни дейности от плановете.

Една част от интервюираните смятат, че са взети предвид заинтересованите страни и голяма част от целевите групи (в случая ромската общност). Според ДБТ към „Агенция по заетостта“, РЗИ, ромски общественик, някои интервюирани здравни и образователни медиатори, Фондация „Здравето на ромите“, Сдружение „Лекари на света“, член на областна администрация гр.Сливен, е предоставена възможност на целевите групи и други заинтересовани страни да правят предложения за цели и задачи/мерки, които да бъдат включени в стратегическия документ. Някои от тях са участвали лично в предложенията.

Друга част от интервюираните смятат, че подготовката по изготвянето на ОПД и областната стратегия не е била достатъчно разгласена и не се е стигнало до всички заинтересовани страни, включително не е включена в този процес и самата ромска общност.

Информацията от проведените фокус групи потвърждава информацията от проведените интервюта.

5.2.4. Били ли са общинските планове предмет на обществено обсъждане/направени ли са публично достояние преди приемането му?

Не бяха открити други релевантни документи, които да предоставят информация за процеса по създаване на двата общински плана за действие. Също така не бяха открити публикации в сайтовете на общините или други източници (онлайн медии, тв канали, печатни медии), включващи покани или информация за процеса по изготвяне на плановете. Единствено беше намерена информация за осъществено обсъждане на новата стратегия на област Сливен:

<https://sl-news.sliven.net/index.php?id=404159>

5.3. Анализ на нуждите в процеса на изготвяне на общинските планове за действие

5.3.1. Общинските планове за действие на Сливен и Твърдица съдържат ли анализ на нуждите?

ОПД НА ОБЩИНА СЛИВЕН

В ОПД на Сливен в т.ІІ. „Актуално състояние на ромската общност в Община Сливен“ е представена първоначално статистическа информация за етническата структура на населението на общината. След това е направен кратък опит да се анализират проблемите на целевата група, които могат да се обобщят по следния начин:

- ✚ ниски нива на грамотност и слабо владение на български език;
- ✚ липсата на образование и квалификация не е конкурентно в новите условия на пазара на труда;
- ✚ високите нива на безработица в общината се дължат на високия процент трайно безработни от ромски произход макар и официалните данни да не отчитат този признак;
- ✚ посочени са фактори, подкрепящи бедността при ромите – ранно отпадане от училище, ниско образование и квалификация на голяма част от жителите, трайна безработица и липса на трудови навици за част от тях, ограничени възможности за заетост, лоши битови условия, липса на достатъчен достъп до здравни, социални, образователни услуги;
- ✚ посочено е, че нарушаването на основни права на децата по различни причини е предпоставка за бедност и проява на различни форми на дискриминация;
- ✚ посочени са като проблем са и определени стереотипи в ромската общност като: ранни бракове, ранна раждаемост, висока степен на миграция, липса на уседналост, комуникацията в семейството и общността се осъществява на език, различен от български.

В т.1 на ОПД на община Сливен се прави Анализ на състоянието на ромската общност в община Сливен по традиционните 6 приоритета:

В приоритет „Образование“ се дават статистически данни за броя на децата и младежите, подлежащи на образование от ромската общност. Описва се състоянието и броя на детските градини, училищата и специализираните центрове на територията на общината. Посочват се и някои важни данни и проблеми за анализа:

- ✚ Намаленият брой на децата, посещаващи детските градини и подготвителните групи към училищата;
- ✚ Проблемът с учениците, които напускат преждевременно училище, както и с децата необхванати от образователната система. Посочени са 4-ли причини за този проблем: социално-икономически, семейни или етнокултурни, миграция на родителите и трудности за усвояване на учебното съдържание поради езикови бариери. Не са посочени източници на информация и не е описан процеса от какви източници са направени тези изводи.

В края на този приоритет са дадени 17 най-ефективни подхода за решаване описаните по горе проблеми.

Дава се информация за стартиралото изграждане на Детска градина с яслени групи в кв.„Надежда“ и ситуиране на Общностен център за деца и семейства.

Накрая се споменава за стартирания в средата на 2017 година Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователна та система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

В приоритет „Здравеопазване“ първоначално се коментират някои общи проблеми, касаещи цялото население на общината (а и на страната): застаряването на населението и миграционните процеси; неравномерно разпределение на възвратните хора (предимно по селата) и покачване на смъртността.

По нататък е посочено, че поради ниското ниво на здравноосигурени лица при ромската общност, смъртността настъпва много по рано, отколкото при останалото население.

Малко по концентриран анализ на проблемите в ромската общност е взет от извършено проучване през април – май 2016 „Общностен здравен мониторинг в кв. Надежда“ Сливен, в рамките на „Интегриран проект за социално включване на роми и други уязвими групи в гр. Сливен“, финансиран от Българо-Швейцарската програма. От това проучване са посочени 10 проблема, в повечето от които се констатира необходимостта от допълнителни проучвания и дейности. Всичките посочени проблеми и изводи са много специфични за ромската общност, живееща на територията на града, респективно на общината.

По нататък е направен анализ, който се позовава на база съществуващи данни (не е посочен източник), за най-съществените заболявания в ромската общност: вирусен хепатит, стомашно-чревни заболявания, паразитози (най-вече ехинококозата или т.нар. Кучешка тения), новооткритите случаи със сифилис.

Посочен е един особено важен за община Сливен проблем – високите нива на детска смъртност, 12,02%, устойчиво с по-висока от стойност от данните за страната.

В анализа по този приоритет се прави обстойно картографиране на наличните болници, медицински центрове, медицински лаборатории, лекари, детска млечна кухня.

Посочват се данни на РЗИ за обхвата на имунизациите в общината. Посочва се бройката на здравните медиатори и се прави кратко описание на тяхната работа. Споменават се програмите „Превенция и контрол на ХИВ/СПИН“ и „Подобряване на контрола на туберкулозата в България“, реализирани с помощта на Министерството на здравеопазването.

Посочена е съвместна работа с НПО по проект „Подобряване на сексуалното и репродуктивното здраве на младите хора в България“ – 2009 г., в рамките на който е реализиран процес на информирание и обучение на млади многодетни ромски семейства относно семейното планиране и профилактиката на женското репродуктивно здраве.

Споменато е, че са осигурени безплатни гинекологични прегледи на жени в кв. „Надежда“ и кв. „Комлука“ с помощта на здравните медиатори (отново не се споменава източник на информация).

В края на анализа е идентифициран проблема с честите бременности в юношеската възраст, както и липса на системна профилактика на вродени аномалии и наследствени заболявания.

В приоритет „Жилищни условия“ в началото се описва проблема със „социалните жилища“. От посочената информация се разбира, че общината се затруднява да го решава поради големия процент на частни жилища – 96%, съответно 3% общински жилища. Дадени са данни, че

общината има 616 общински жилища, а картотекираните за общинско жилище да 944, от което явно се разбира за идентифицирания проблем.

В останалата част от анализа по този приоритет се прави характеристика на обособените квартали и махали с концентрация на ромско население. Посочени са проблеми като „липсваща или крайно неподдържана пътна мрежа, липсваща или недостатъчно развита и действаща канализация, енергийна мрежа и др.“¹¹ Предоставят се данни от „Изготвените от Общинска администрация анализи на кварталите с предимно ромско население...“¹² от които е видно, че незаконното строителство в кварталите Надежда и Комлука е над 90%, като подобно е положението в повечето села на общината. В табличен вид е представена информация за направени подобрения на съществуваща и изграждане на нова инфраструктура в кварталите с компактно ромско население (предимно изработване нови и изменения на действащи ПУП-ове).

И тук като в другите приоритети е посочено (явно ключово в целия план) започналото през 2016 година изграждане на ОДЗ в квартал „Надежда“. Към тази инвестиция е предвиденото изграждане на Общностен център за работа с родители и деца, а също така и обособяване на здравно- консултативен кабинет.

В приоритет „Заетост“ на практика са представени подробни данни на Дирекция „Бюро по труда“, Сливен, повечето от които касаят общата ситуация със заетостта в общината.

Споменаването на проблематиката, касаеща ромското население, е следната:

- ✚ Към 2017 година безработните младежи роми до 29 години са 12,24% от общо регистрираните безработни, като се дава и информация за 2016 и 2015 година;
- ✚ Посочена е информация за 2016 и 2017 година, че значителна част от регистрираните безработни са роми – съответно 49,96% и 85,24%. Прави впечатление голямата разлика за двете споменати години;
- ✚ Отразен е един познат проблем при ромите – ниското образование като пречка пред трудовата реализация, но не са посочени данни за това;
- ✚ Споменат е като проблем ниската мотивация на ромите да търсят работа, като единствена причина да се регистрират в ДБТ е желанието за получават на социално помощ, като е посочено, че броя на ромите в това направление нараства значително. Същевременно трябва да се отбележи, че от посочена диаграма е видно от посочена диаграма за брой случаи на подпомагани лица и семейства с месечни помощи по реда на чл.9 от ППСЗП за 2017 година рязко намалява.

Като общо впечатление, че по този приоритет се посочват повече статистически данни, отколкото се идентифицират проблеми, които трябва да бъдат решени.

В приоритет „Върховенство на закона и недискриминация“ в началото се прави едно общо изложение с проблема с дискриминацията на ромското население – прекалено общо, като се твърди, че съществуващата информация в това направление е оскъдна и само правозащитни

¹¹ План за действие на община Сливен за интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация 2018 – 2020 г.

¹² Пак там

организации и НПО имат подобни данни – но не се посочват такива. Дава се информация от Комисия за защита от дискриминация в периода от 2009 до 2011 г. включително, че няма заведени дела по признак етническа принадлежност. Единственият проблем, който е дефиниран пряко е: нуждата от по широко популяризиране на Закона за защита от дискриминация.

В анализа по това направление се прави едни своеобразен отчет на Комисията за защита на дискриминацията, Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, структурите на МВР. Почти не са дефинирани конкретни проблеми, по скоро се представят различни дейности, които са осъществени от горецитираните институции и структури. Като проблем може да се определи може би посочените от полицията 4300 сигнала за нарушаване на общественя ред, причините за които според тях са: злоупотреба с алкохол, ниска правна култура, липса на уважение към закона, ниски нива на грамотност, пренаселеност на кварталите.

В приоритет „Култура и медии“ няма приложен анализ.

ОПД НА ОБЩИНА ТВЪРДИЦА

В ОПД на Твърдица в т.ІІ. „Актуално състояние на ромската общност в общината“ има кратка информация за броя на населението по етническа структура. Като източници са посочени статистически данни от НСИ – преброяването от 2011 година – и данни от ГРАО на общинска администрация Твърдица.

В приоритет „Образование“ в началото се представя броя на училищата и детските градини в общината, както и броя на обхванатите деца и ученици.

Идентифициран е проблема с отпадащите ученици от ромски произход. Като причини за този проблем са посочени: неизвинени отсъствия, ранните бракове, миграцията в чужбина. Не са посочени източници на информация.

Като ресурс са посочени проекти, реализирани в общината главно по програма „ОПНОИР“.

В приоритет „Здравеопазване“ не се дава описание на системата за здравно обслужване, но се твърди, че тя е добре организирана. Посочва се като важен ресурс работата на трима здравни медиатори.

Като посочени проблеми могат са споменат: ниска здравна култура; малолетни многодетни майки; заболявания на дихателната система, чернодробни и онкологични заболявания (основно в град Шивачево); липсата на хигиенни навици за живот;

В приоритет „Жилищни условия“ се дава кратка статистика за живеещите в ромските квартали на населените места в общината.

Споменава се, че в двата града на общината Твърдица и Шивачево 80% от ромските жилища са узаконени, имат ток и вода.

Посочен са проблеми като: незаконни жилищни сгради, липса на канализация.

В приоритет „Заетост“ в табличен вид е дадена статистика на безработни лица, в това число от ромски произход за периода 2014 – 2016 година. Посочено е равнището на безработица има тенденция на намаляване.

Като проблеми са споменати: липсата на квалификация и ниския образователен ценз затрудняват намирането на работа; включването в програми и мерки, финансирани от държавния бюджет или ЕС дават временно решение, но не решават този проблем за в бъдеще.

В приоритет „Върховенство на закона“ на практика се представя работата на Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните към община Твърдица. Не се откриват конкретни проблеми, на базата на които да се изведат насоките за работа по приоритета.

В приоритет „Култура и медии“ пък се прави представяне на читалищата в общината и глобалните библиотеки, като се отбелязва, че ромското население не е много активен потребител на услугите им.

По нататък се споменава провеждането на различни инициативи, в които традиционно участват роми като: Детският фолклорен събор „Пролетни игри и обичаи - Цветница“; традиционния коледен базар, където ромски деца участват в конкурса за обредни хлябове и сурвакници; спортните прояви, организирани от Общината по случай празника на града, 14 октомври – Петковден и в състезанието „Най-добър в професията дървосекач“. Проблеми и тук не са посочени.

Като общо впечатление от аналитичната част на ОПД на двете общини, че на практика, с малки изключения, не се прави типичния за планирането процес по анализирането на конкретни нужди и идентифициране на проблеми, на които във втората част да се търси решение. Информацията от анализа вероятно е правена от различни екипи по съответните приоритети, работещи в релевантни институции (образование, здравеопазване и т.н). Най-вероятно при правеното на анализите не е имало типичния координатор/координационно звено, което да ръководи процеса, а нещата по отделните приоритети просто са обобщени. Същевременно е ясно, че естественият координатор на този процес е областната администрация и Областния съвет по етнически и демографски въпроси, които имат най-голям интерес от създаването и реализацията на тези планове. Много важна констатация е, че не е представена информация какво е направено по предишния ОПД, което остава чувството, че двата ОПД са самостоятелни документи, които нямат връзка с предишни резултати.

5.3.2. Какви източници на информация/ методи са използвани за изготвяне на общинските планове? Какво е качеството на използваните данни?

ОПД СЛИВЕН

В ОПД на община Сливен, т.ІІ. „Актуално състояние на ромската общност в община Сливен“ и в т.1 „Анализ на състоянието на ромската общност в Община Сливен по приоритетни области на действие“ са използвани следните източници на информация:

Посочени в аналитичната част източници:

В началната част на ОПД на Сливен са посочени статистически данни от НСИ – преброяването от 2011 година.

В приоритет Образование се използват данни от Преброяване от 2011 г., като по данни на ТСБ (териториално статистическо бюро) Сливен е направена таблица с население на 7 и повече

навършени години по етническа група и степен на завършено образование. Цитирано е и постановление № 373 от 5 юли 2017 година Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и задържане в образователна та система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

В приоритет Здравеопазване е използвано проучване, направено в периода април–май 2016 „Общностен здравен мониторинг в кв. Надежда“ Сливен, в рамките на „Интегриран проект за социално включване на роми и други уязвими групи в гр. Сливен“, финансиран от Българо-Швейцарската програма за сътрудничество.

Използвани са също данни на РЗИ, Сливен за регистрирани лечебни заведения, както и за Националния имунизационен календар.

В приоритет „Жилищни условия“ се използвани данни на общинската администрация – например за общия брой картотекирани за жилище в община Сливен, за ситуацията с незаконното строителство и за инвестициите, които общината е направила за подобрене на съществуващата и изграждане на нова инфраструктура (тук са посочени и отделените суми за това).

В приоритет „Заетост“ са използвани множество данни на Дирекция „Бюро по труда“ Сливен най-вече от 2016 и 2017 година, но са обхванати и по стари периоди.

Използвани са данни от НСИ, „Преброяване 2011“.

Също така са използвани данни от Дирекция „Социално подпомагане“, Сливен за броя случаи на подпомагани лица и семейства с месечни помощи по реда на чл. 9 от ППЗСП – 2009 г. – 2017 г.

В приоритет „Върховенство на закона и недискриминация“ са използвани данни от НСИ, Преброяване от 2011 г..

Съща така са използвани данни от регионалната Комисия за защита от дискриминация в периода от 2009 до 2011 г.

Използвани са данни и от МВР - сигнали във връзка с опазването на обществения ред, вкл. сигнали за нарушаване на обществения ред в квартали с компактно население от ромски произход в Община Сливен.

Приоритет „Култура и Медии“ не е включен в аналитичната част.

Посочени източници от интервюираните лица:

Интервюираните са посочили на кратко източниците, които са ползвани за изготвянето на анализа, като някои се повтарят сред интервюираните: Статистически данни от Националния статистически институт; Данни и информация от териториалните структури, от общините, от неправителствени организации; Официални анализи, проучвания, разработки по темата, изготвени от неправителствени организации и др.; Здравно-демографски анализ; местни проучвания, национални анализи, данни от НПО; Националната база данни, единна система за Агенцията по заетостта; интервюта; фокус групи; ежедневни разговори; наблюдения и анализ на седмична и месечна база данни от дейността на Сдружение „Лекари на света“ с деца и жени; Според д-р Стефан Панайотов Панайотов – Председател на УС на Фондация „Здравето на ромите“ – като източници на информация са ползвани: „личен преживян опит и работа с

ромската общност в продължение на 20 г., областни и общински анализи и собствени проекти в общността“.

ОПД ТВЪРДИЦА

В ОПД на община Твърдица в точка II. „Актуално състояние на ромската общност в общината“ и в т. III. „Преглед по приоритети“ са използвани следните източници на информация:

Посочени в аналитичната част източници:

В приоритет „Образование“ не е посочен източник, предоставените данни за училища и детски градини най-вероятно са от общинската администрация.

В приоритет „Здравеопазване“ не са посочени източници на информация.

В приоритет „Жилищни условия“ не са посочени източници на информация.

В приоритет „Заетост“ има посочени данни за общия брой безработни и делът и броя на хората от ромски произход за три години подред 2014, 2015, 2016 от ДБТ – Нова Загора.

В приоритет „Върховенство на закона“ няма посочени източници на информация (прави се някакво представяне на МКБППМН).

В приоритет „Култура и Медии“ няма източници на информация (тук се представят читалищата и библиотеките в общината).

Посочени източници от интервюираните лица:

Тези, които са взели участие при изготвянето на анализа като източници на информация са ползвали справки от образователни институции, от общински експерти, от АСП; проведените срещи с лица от ромската общност; анализ на потребностите на децата и на сигналите на домашно насилие на тел.112 от ОДУ на РУ. Общински съветник от Твърдица твърди, че са се срещали с лица от ромската общност, което е спомогнало и при изготвянето на плана. Началник група „Криминална полиция“ РУ Твърдица дава сведения, че като източници на информация за изготвянето на Стратегията са правели анализ на потребностите на децата и на сигналите на домашно насилие по тел.112 от ОДУ на РУ.

Коментар за качеството на използваните данни в двата ОПД:

- ✚ Най-честият проблем в използваните данни, че почти във всички приоритети се представят различни твърдения, изводи и заключения, но никъде не се посочват данни, на базата на които те са направени. Например в приоритет „Здравеопазване“ се позовават на „анализите показват“ и на „демографска криза“, което предполага, че са ползвани демографски анализи, но няма никаква връзка от къде са взети; Друг пример от приоритет образование – дефинирани са 4-ри причини за ранно напускане на децата от училище, но не е посочен източникът на тази информация;
- ✚ От друга страна данните, за които е посочен източник, обикновено са статистически, много често доста стари и не са напълно пригодни за използване, освен в случаите, когато се проследява някоя тенденция. В другия случай това са данни на съответната институция – например ДБТ, които по принцип се правят като част от трудовите задължения;

- ✚ Остава впечатлението, че при изготвянето на анализа няма необходимата координация или някакво свързващо звено, което да зададе първоначалния дизайн на работа и в последствие да обедини получените данни. Предполага се, че информацията е изисквана административно от съответната институция и тя е предоставила част от своите данни без необходимата обработка за целите на ОПД;
- ✚ В ОПД на община Твърдица източниците на информация са доста оскъдни.

5.3.3. Идентифицираните цели по бте приоритета свързани ли са/отговарят ли на установените потребности/проблеми в аналитичната част?

На този въпрос може да се отговори като се направи анализ по отделните приоритети – в двата ОПД целите, задачите, дейностите и резултатите са представени в табличен вид.

В ОПД НА ОБЩИНА СЛИВЕН:

Приоритет	Ясно дефинирани потребност/проблеми в аналитичната част на ОПД	Релевантна Цел	Коментар
1. Образование	Проблемът с намаляващият брой на децата, посещаващи детските градини и подготовителните групи към училищата	4. Изграждане на детска градина, общностен център и здравен център в квартал "Надежда" 5. Гарантиране правото на равен достъп до качествено образование, включително чрез интеграция на ромски деца и ученици в етнически смесени детски градини и училища	В задачи и дейности допълнително са детайлизирани възможните решение на този проблем
	Проблемът с преждевременно напускане на децата от образователната система/деца, не обхванати от образователната система	1. Повишаване на образователното равнище на децата и учениците от етническите малцинства 2. Обхват, превенция на отпадане от училище и ограмотяване на неграмотни и малограмотни възрастни роми.	Втората част на втората цел не е релевантна на тази потребност/проблем
	Няма ясно дефиниран проблем	3. Приобщаване и приемане на родителите - роми към образователния процес и засилване на участието им в училищния живот	Въпреки своята важност, тази цел не е съотнесена към ясно дефинирана потребност/проблем
2. Здравеопазване	Проблемът с високите нива на детска смъртност в общината в сравнение със страната; Проблема	Цел I: . Превантивни грижи за майчино и детско здравеопазване 1. Намаляване на детската смъртност 2. Подобряване на здравната помощ за новородените и децата в предучилищна възраст 3. Подобряване на профилактичните дейности сред ромското население	В задачи и дейности допълнително са детайлизирани възможните решение на този проблем

	<p>Проблемът с високия процент здравно неосигурени лица от ромската общност</p>	<p>Цел V: Разширяване обхвата на здравноосигурените лица в неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства</p> <p>Цел III: Повишаване на здравните знания и осигуряване на достъп до здравна информация</p> <p>5. Повишаване на здравните знания и информираността на ромското население</p> <p>Цел IV: Преодоляване на културните бариери в общуването и всякакви форми на дискриминационни нагласи</p> <p>6. Подобряване на здравното обслужване</p>	
	<p>Проблемът с най-съществените заболявания в ромската общност: вирусен хепатит, стомашно-чревни заболявания, паразитози (най-вече ехинококозата или т.нар. Кучешка тения)</p>	<p>Цел VII. Намаляване на соц. Икон. Последици от разпространението на кучешката тения</p> <p>8. Създаване на Програма за Намаляване на соц. Икон. Последици от разпространението на кучешката тения в Община Сливен</p>	
	<p>Част от 10 проблема, изведени от проучването «Общностен здравен мониторинг в кв. Надежда» Сливен, в рамките на «Интегриран проект за социално включване на роми и други уязвими групи в гр. Сливен, финансиран от Българо-Швейцарската програма за сътрудничество</p>	<p>Цел II: Включване на квалифицирани роми в здравни програми и развиване на медиаторството</p> <p>4. Подобряване достъпа до здравни услуги</p> <p>Цел VI. Повишаване на здравните знания и осигуряване на достъп до здравна информация. Мониторинг на здравния статус</p> <p>7. Сформиране на център за доболнично здравеопазване, и здравно обслужване в рамките на ОДЗ в квартал «Надежда»</p>	<p>В задачи и дейности допълнително са детайлизирани възможните решение на този проблем. Прави впечатление, че в цитираното проучване са заложили предложения за някои допълнителни изследвания, които не са</p>

			включени в целите, задачите и дейностите
3. Жилищни условия	<ul style="list-style-type: none"> - Проблемът със социалните жилища; - Проблемът с незаконното строителство - Проблемът с инфраструктурата в ромските квартали 	1. Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура	Към тази цел са развити 7 задачи и дейности към тях, които на практика покриват проблематиката
4. Заетост	<ul style="list-style-type: none"> - Проблемът с високата безработица при ромите и особено на ромите до 29 години - Проблемът с ниското образование и липсата на мотивация 	<p>1. Осигуряване на достъп на ромите до пазара на труда и до различни инструменти и инициативи за самостоятелна заетост. Квалификация и преквалификация на безработни роми, както и на заети роми, в съответствие с професии, търсени на пазара на труда;</p> <p>2. Конкретни механизми за осигуряване на устойчива заетост на роми в активна трудова възраст заедно с представители на работодателите, синдикатите, общините и организациите на ромската общност.</p>	Към тези цели са развити четири задачи и 6 дейности, които покриват най-общо възможностите на ДБТ за въздействие на тези проблеми
5. Върховенство на закона и недискриминация	Почти няма дефинирани проблеми, може би само нуждата от по голямо популяризиране на Закона за защита от дискриминация и проблема с множеството сигнали за нарушаване на обществения ред	<p>1. Подобряване на ефективността на работа на полицейски служители в мултиетническа среда при спазване на стандартите по правата на човека</p> <p>2. Подобряване на ефективността на работа на МКБППМН по отношение на деца в мултиетническа среда</p>	Към тези цели са развити две задачи и 7 дейности, които отговарят на фиксираните проблеми, но има и дейности, които нямат връзка с аналитичната част

6. Култура и Медии	Няма дефинирани проблеми	<p>1. Постигане на устойчивост в резултатите на културната интеграция</p> <p>2. Съхраняване, развитие и популяризиране на специфичната етнокултура на ромите, като част от българската национална култура и създаване на условия за равен достъп на ромската общност до обществения и културен живот на различни нива</p> <p>3. Читалището –обединяващ център за културна и социална интеграция на ромите в местната общност.</p>	Наличието на 6 задачи към тези 3 цели и 13 дейности към тях без предварително да се направи анализ на нуждите и проблемите в този приоритет изглежда несериозно, макар сравнително големия обем
--------------------	--------------------------	---	---

В ОПД НА ОБЩИНА ТВЪРДИЦА:

Приоритет	Ясно дефинирани потребност/проблеми в аналитичната част на ОПД	Релевантна Цел	Коментар
1. Образование	Проблемът с отпадащите ученици от ромски произход	1. Повишаване на обхвата на ромски деца в предучилищното образование;	Посочената цел не е напълно релевантна на дефинирания проблем. Освен това рамките на тази цел са включени три задачи, от които само една е логически свързана с целта (1.1.Максимален обхват на ромските деца в детските градини и ранното им адаптиране в системата на предучилищното образование)
	Няма дефиниран подобен проблем	2. Обучение в дух на толерантност.	Към тази цел са включени една задача и една дейност, които имат връзка с целта
2. Здравеопазване	<ul style="list-style-type: none"> - проблемът с ниската здравна култура; - Проблемът с малолетни многодетни майки; - Проблемът със заболявания на дихателната система, чернодробни и онкологични заболявания (основно в град Шивачево); - Проблемът с липсата на хигиенни навици за живот 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Превантивни грижи за майчино и детско здравеопазване; 2. Подобряване на профилактичните дейности сред ромското население; 3. Повишаване на здравните знания и информираност на ромското население. 	Към тези цели са включени 6 задачи и 8 дейности, които в голяма степен отговарят на заявените проблеми

3. Жилищни условия	- Проблемът с незаконните жилищни сгради и липсата на канализация	1. Подобряване на жилищните условия на социално слаби ромски и други уязвими семейства.	Към тази цел е развита само една задача, но към нея има 14 дейности, които на практика покриват проблематиката
4. Заетост	- Проблемът с липсата на квалификация и ниския образователен ценз	1. Осигуряване на достъп на ромите до пазара на труда.	Към тази цел са включени 3 задачи и 5 дейности, които покриват най-общо възможностите на ДБТ за въздействие на този проблем
5. Върховенство на закона	Не си дефинирани ясно проблеми	1. Подобряване на ефективността на работа на полицейски служители, служителите на ДСП и общинска администрация в мултиетническа среда при спазване стандартите по правата на човека;	Към тази цел е развита една задача и 3 дейности, които покриват целта, но няма ясно дефиниран проблем
	Не си дефинирани ясно проблеми	2. Намаляване на съжителствата/ браковете с непълнолетни.	Към тази цел са развити две задачи и 2 дейности, които частично покриват целта, но няма ясно дефиниран проблем
6. Култура и Медии	Няма дефинирани проблеми	1. Постигане на устойчивост в резултатите на културната интеграция;	Към тази цел е развита една задача и 5 дейности, които частично покриват целта, но няма ясно дефиниран проблем
	Няма дефинирани проблеми	2. Създаване на условия за равнопоставено представяне на ромската общност.	Към тази цел е развита една задача и 2 дейности, които явно покриват втората част на приоритета Медии, но няма ясно дефиниран проблем

5.4. Цели, задачи, дейностите и очаквани резултати

5.4.1. Има ли логическа връзка между цели, задачи и дейности в двата общински плана?

В ОПД на община Сливен има ясно изразена логическа връзка между поставени цели, задачи и дейности почти във всичките 6 приоритета. Съществуват и някои изключения:

- ✚ В приоритет „Здравеопазване“ в Цел VI. “Повишаване на здравните знания и осигуряване на достъп до здравна информация. Мониторинг на здравния статус“ има формирана като подцел „Сформиране на център за доболнично здравеопазване, и здравно обслужване в рамките на ОДЗ в квартал Надежда,, за задача «Улесняване достъпа до първично здравно обслужване», а за дейност «Прилагане на политики на репродуктивно майчинско здравеопазване и семейно планиране». Тук логиката изглежда обърната – би било по-добре първо да бъдат заложили политиките, а накрая сформирането на конкретния център.
- ✚ В приоритет „Жилищни условия“ към единствената цел има дублиране на имената на една от задачите с дейността към нея: „1.7. Осигуряване на алтернативно жилищно настаняване в случай на принудително изваждане на уязвими ромски семейства от домовете, които обитават».

В ОПД на община Твърдица се наблюдава също наличие на логическа връзка между цели, задачи и дейности, но има няколко изключения:

- ✚ В приоритет „Образование“ в първа цел «Повишаване на обхвата на ромски деца в предучилищното образование» са включени три задачи, две от които надхвърлят обхвата на така зададената цел, а именно: 1.2.Намаляване до минимум на отпадналите ученици в основна степен на образование и 1.3.Прилагане на разнообразни форми за работа с възрастни отпаднали от училище;
- ✚ В приоритет „Жилищни условия“ в една цел и една задача са включени цели 14 дейности. Тук е било възможно да се увеличат целите или най-малко задачите.

5.4.2. Налице ли са ясно формулирани и измерими очаквани резултати/индикатори?

В ОПД НА ОБЩИНА СЛИВЕН

В табличната част:

В приоритет „Образование“ – налице са основно количествени индикатори (брой), без да са обвързани обаче с определена стойност. Т.е. не може да се проследи пълнотата на изпълнение на дадения индикатор, тъй като няма с какво да бъде съпоставен. Съществуват обаче няколко измерими индикатора:

- ✚ Въведен интеркултурен модул;
- ✚ Изготвен анализ;

- ✚ Изготвена програма;
- ✚ Изградена детска градина, общностен център и здравен център в квартал “Надежда”;
- ✚ Обхванати 120 деца и ученици с смесени паралелки в 4 приемни училища.

В приоритет „Здравеопазване“ съществуват количествени индикатори, посочени като „брой“, „процент“ и т.н. без конкретни стойности, но като цяло тук са заложили най-много на брой измерими индикатори, като например:

- ✚ Брой обхванати бременни с преглед и консултация с гинеколог до четвъртия месец на бременността и своевременна хоспитализация на родилките при минимум 75 на сто от родилите жени;
- ✚ Намаление с 10 % на нежеланите и ранни бременности сред целевите групи;
- ✚ Обучени годишно по 6 общностни обучители/съветници, 45 момичета -10 -12 г.; 45 родителя и 15 жени – 35 - 45 г по определена програма;
- ✚ Намалението с по 10 % годишно на ранните раждания и изоставянето на деца;
- ✚ Увеличаване обхвата на ваксинациите на деца до 17 г.с по 10% годишно;
- ✚ Обхващане на минимум 75 на сто от бременните жени в риск с дородова диагностика;
- ✚ Увеличаване броя на ваксинираните с по 15 % годишно;
- ✚ Минимум 80 % покритие на подлежащите за ваксиниране до 18 г.;
- ✚ Изграден център за доболнично здравно обслужване и др.

Може да се направи извода, че това е приоритета с най-добре заложените резултати/индикатори от двата разглеждани ОПД.

В приоритет „Жилищни условия“ – също се използват количествени индикатори, основно като „брой“, „площ в ха“ без посочване на измерима стойност. Има няколко резултата/индикатори, които подлежат на измерване:

- ✚ Извършена оценка на нуждите. Разработена общинска програма;
- ✚ 152 деца, касаеща изграждането на ОДЗ в квартал «Надежда», най-вероятно капацитета на тази детска градина.

В приоритет „Заетост“ – също се използват индикатори като „брой“, без посочване на конкретна стойност с едно изключение:

- ✚ Брой лица завършили обучителни курсове: а) мотивирани с подобрени умения за търсене на работа – 100; б) професионална ориентация и адаптация на пазара на труда – 140;

В приоритет „Върховенство на закона и недискриминация“ – налице са само количествени индикатори (брой), без да са обвързани обаче с количествена стойност.

Приоритет „Култура и медии“ – отново изписването на индикатора е като „брой извършено или постигнато нещо“ без количествена стойност.

Трябва да се отбележи факта, че в заключителната част на ОПД на община Сливен са посочени общо 15 резултата, които трябва да се постигнат в резултат на изпълнението на плана. В 6 от посочените резултати има измерими стойности:

- ✚ Ограничаване на отпадналите от образователната система ученици с 20%;
- ✚ Увеличаване броя на завършилите основно и средно образование -10%;
- ✚ Увеличаване на посещаемостта на учебни занятия от ученици застрашени от отпадане, вкл. и от уязвими общности;
- ✚ Ограничаване нивата на неграмотност сред младите роми с 20%;
- ✚ Придобиване на професионални умения от 150 души;
- ✚ Намаляване на безработицата с минимум 3 %;
- ✚ Намаляване нивата на ранните раждания -30%

В ОПД НА ОБЩИНА ТВЪРДИЦА

В табличната част:

В приоритет „Образование“ – налице са само количествени индикатори (брой), без да са обвързани обаче с количествена стойност. Т.е. не може да се проследи пълнотата на изпълнение на дадения индикатор, тъй като няма с какво да бъде съпоставен. Единствения измерим индикатор е „Създаден междуинституционален механизъм“, – може да се проследи количествено и качествено.

В приоритет „Здравеопазване“ - също се използват само количествени индикатори, като освен „брой“ се посочва „максимално обхващане“, „проведени прегледи/беседи“, „обхванати млади хора“.

В приоритет „Жилищни условия“ – също се използват количествени индикатори, основно като „брой“ без посочване на измерима стойност. Тук обаче се посочват някои измерими индикатори като: „Реално определяне на годни имоти по селища: 180 дка – Твърдица; 50 дка – Шивачево; 32 дка – Сборище; 21 дка – Оризари“; „Изработени 4 броя ПУП“; „Създаден регистър“; „Премахнати сметища“, които наистина могат да се проследят.

В приоритет „Заетост“ – нито един от посочените индикатори няма добавена числова стойност, което прави отново невъзможно проследяването на изпълнението му.

В приоритет „Върховенство на закона и недискриминация“ – налице са само количествени индикатори (брой), без да са обвързани обаче с количествена стойност.

Приоритет „Култура и медии“ – отново изписването на индикатора е като „брой извършено или постигнато нещо“ без количествена стойност.

В заключителната част на плана:

Няма други заложиени резултати/индикатори.

5.4.3. Налице ли са недвусмислено посочени органи/ институции/ организации, отговорни за изпълнението на отделните задачи/дейности?

И в двата ОПД няма заложен цел, задача и дейност, по която да няма недвусмислено посочен орган/институция/организация. Същевременно трябва да се отбележи, че на много места са посочени по няколко отговорни институции/организации. Както е известно от практиката това поражда затруднения по изпълнението на конкретната отговорност, тъй като се създават условия за прехвърляне на отговорност по конкретното изпълнение.

5.4.4. Има ли заложен бюджет за изпълнението на отделните задачи/дейности?

В ОПД на община Сливен е заложена колонката „Финансиране“, която включва две позиции „Средства“ и „Източник“. Колонката „Източник“ е попълнена навсякъде, но колонката „Средства“ няма нито една заложена стойност. Разбираемо е някои от заложените дейности да не могат да се остойностят или да не могат да се остойностят точно, но практика на планирането е да се залага поне прогнозен бюджет, което дава много по сериозен знак за намеренията на планиращите лица/институции.

Интересен факт е, че в интервюто с д-р Стефан Панайотов – Председател на УС на Фондация „Здравето на ромите“, той споделя следното: „Поначало незадоволително бяха определени очакваните резултати и особено качествените индикатори, но е така когато няма яснота за параметри по финансирането на дейностите.“

В ОПД на община Твърдица има също заложен колонки „Средства“ и „Източник“. Тук обаче за много от заложените дейности е включен бюджет за изпълнение:

В сектор „Образование“ са заложен:

- ✚ Дейност 1.1.2. Ремонт и подобряване на техническото оборудване на съществуващите детски градини – 50 000,00 лева;
- ✚ Дейност 1.2.1. Провеждане на допълнителни занятия с деца от етническите малцинства, застрашени от отпадане от училище – 9 000,00 лева;
- ✚ Дейност 1.2.2. "Училище за родители" – 1 000,00 лева;
- ✚ Дейност 1.2.3. Изработване на годишни училищни програми за превенция на отпадането във всички училища – 900,00 лева;
- ✚ Дейност 1.2.4. Осигуряване на възможност отпадналите ученици да завършат клас, етап и степен на образование чрез самостоятелна форма на обучение или вечерно обучение – в рамките на делегиран бюджет;
- ✚ Дейност 1.3.1. Включване на възрастни роми в програми за ограмотяване: Проект „Нов шанс за успех“ - трети етап – 20 000,00 лева;
- ✚ Дейност 2.1.1. Разширяване на обхвата на групите по СИП » Фолклор на етносите». Участие в национални прояви – 3 000,00 лева.

В сектор „Здравеопазване“ са заложи:

- + Дейност 1.2.2. Активно издирване на бременни жени и насочването им с оглед обхващането им до 4 мес. на бременността с наблюдение от ОПЛ/ АГ и повишаване сътрудничеството между институциите – 3 000,00 лева;
- + Дейност 1.3.1. Организиране на периодични профилактични прегледи с мобилни педиатрични кабинети в населени места с преобладаващо ромско население и уязвими групи – 20 000,00 лева;
- + Дейност 1.3.2. Повишаване на здравната култура на населението от ромски произход – 10 000,00 лева;
- + Дейност 2.2.1. Работа в общността чрез услуги по консултиране и насочване за анонимно и безплатно изследване за ХИВ и сексуално предавани инфекции, работа на терен. Интерактивни обучения за млади хора по метода „връстници“ обучават връстници“ – 2 000,00 лева;
- + Дейност 2.3.1. Провеждане беседи с подрастващите и младите хора и с техните родители за начините за предпазване от нежелана и ранна бременност, рисковете които крие тя и риск от раждане на деца с вродени аномалии, наследствени болести и начини на профилактика – 9 000,00 лева;
- + Дейност 3.1.1. Информирание на лица от ромската общност и уязвими групи за здравноосигурителните им права и задължения и права като пациенти – 1 000,00 лева.

В сектор „Жилищно настаняване“ са заложи:

- + Дейност 1.1.1. Благоустрояване на алейни мрежи , зелени площи и детски площадки – 120 000,00 лева;
- + Дейност 1.1.3. Изработване на ПУП по населени места-инвестиционно проектиране – 120 000,00 лева;
- + Дейност 1.1.4. Подобряване на техническата инфраструктура, асфалтиране на улици, изграждане на тротоари – 10 000 000,00 лева.

В сектор „Заетост“ не са заложи средства:

В сектор „Върховенство на закона и недискриминация“ са заложи:

- Дейност 2.2.1. Провеждане на срещи между институциите и беседи в училищата на територията на Общината за запознаване със ЗБППМН и НК сред малолетните и непълнолетните – 200,00 лева годишно.

В сектор „Култура и Медии“ са заложи:

1.1.2. Провеждане на концерт, посветен на 8 април – Международния ден на ромите – 300,00 лева.

Прави впечатление, че на много места в колонката „Средства“ е отбелязано „Не са необходими“. Както добре е известно от в процеса на планиране няма нещо, което да се реализира без влагане на средства, било то материални, човешки или директно финансови ресурси.

5.5. Мониторинг, оценка и ревизия

5.5.1. Налице ли е ясно разписана процедура за мониторинг на изпълнението на общинските планове? (вкл. отговорни органи, процес на мониторинг и оценка, срокове, мерки при неизпълнение)

Процедурите за мониторинг изпълнението на Общинските планове за действие в двете общини за свързани със заложените релевантни текстове в областната стратегия. Процедурата за мониторинг и оценка е най-ясно описана в т.VII от Стратегия на област Сливен за интегриране на ромите (2012-2020) и се явява като основен инструмент за оценка изпълнението на двата ОПД. Тук е описано, че координацията при изпълнение на стратегията ще се реализира на две нива: **Централно координационно звено (ЦКЗ)**, на практика това е Секретариатът на Националния съвет по етнически и интеграционни въпроси (НССЕИВ) и Областна координационна комисия за интегриране на ромите. Последната се създава към Областния съвет по етнически и интеграционни въпроси и се назначава със заповед на областния управител. Към тази комисия се сформира Звено за мониторинг и оценка, отново със заповед на областния управител. *„общините отговарят за цялостното изпълнение на Общинските планове за действие на собствената си територия, всяка община следва да обособи подобни структури за координация на общинско ниво съобразно с местните нужди“.*¹³

В ОПД на община Сливен, в края на документа - V-та точка от плана, се намира информация по този въпрос:

- + Процес и оценка – чрез: мониторинг; прилагане на различни форми за наблюдение и оценка; събиране и анализиране на информация; привличане на заинтересованите страни;
- + Процедура: административен мониторингов доклад; Формиране на коригиращи мерки, с оглед изпълнението на заложените дейности по приоритетите на плана; ОССЕИВ координира и обобщава получената информация в доклада; Докладът се представя за одобрение пред ОССЕИВ; Докладът се приема от Областния съвет.
- + Отговорен орган – Областния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси (ОССЕИВ);
- + Срок – не е посочен.

В ОПД на община Твърдица процесът е описан по следния начин:

„V. МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО – „Мониторинга се осъществява, чрез систематично събиране и анализиране на информация, както и съгласуване на мерките по плановия документ, като ще бъдат включени и заинтересованите страни в осъществяването на оценката и наблюдението.“

- + Отчитане на изпълнението на заложените дейности по приоритетите на плана се осъществява чрез изготвяне на административен доклад от Община Твърдица.
- + Докладът се представя ежегодно пред Общински съвет Твърдица.”¹⁴

¹³ Стратегия на област Сливен за интегриране на ромите (2012-2020)

¹⁴ План за действие на Община Твърдица при изпълнение на интеграционните политики 2018-2020

5.5.2. Предвидена ли е възможност за ревизиране и преработване на общинските планове при настъпване на обстоятелства, изискващи такова? (напр. резки промени в демографските процеси, привличане на нови ресурси или загуба на съществуващи такива и т.н.)

В ОПД на община Сливен, тази възможност се среща два пъти – веднъж в I-ва точка ВЪВЕДЕНИЕ със следния текст: *«Настоящият план е отворен документ, който подлежи на допълване и актуализиране.»*¹⁵ и втори път е буквално подчертана с последното изречение от текста на плана, което гласи следното: *„Планът за действие на Община Сливен е отворен документ, който подлежи на допълване и актуализиране.»*¹⁶

В ОПД на община Твърдица, такъв текст се открива в I-ва точка ВЪВЕДЕНИЕ, описан със следния текст: *„Планът за действие е разработен като отворен документ, който ще се актуализира, допълва и изменя.“*¹⁷

5.5.3. Предвидена ли е възможност за участие в процесите по мониторинг, оценка и ревизия на представители на целевите групи?

В ОПД на община Сливен в точка V.МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО е записано:

*«Община Сливен ще включи заинтересованите страни в осъществяването на оценката и наблюдението.»*¹⁸

В ОПД на община Твърдица тази възможност е конкретно отбелязана в точка V.МОНИТОРИНГ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО:

*„Мониторинга се осъществява, чрез систематично събиране и анализиране на информация, както и съгласуване на мерките по плановия документ, като ще бъдат включени и заинтересованите страни в осъществяването на оценката и наблюдението.“*¹⁹

---

¹⁵ План за действие на община Сливен за интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация 2018 – 2020 г.

¹⁶ Пак там

¹⁷ План за действие на Община Твърдица при изпълнение на интеграционните политики 2018-2020

¹⁸ План за действие на община Сливен за интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация 2018 – 2020 г.

¹⁹ План за действие на Община Твърдица при изпълнение на интеграционните политики 2018-2020

5.5.4. Има ли разписани ясни критерии за оценка на изпълнението на отделните задачи? Свързани ли са те със заявените индикатори/ очаквани резултати?

В осъщественото наблюдение на двата ОПД не намерихме ясно разписани критерии за оценка на изпълнението на отделните цели, задачи и дейности. Според нас това се дължи най-вече на няколко констатирани факта:

- ✚ Не са идентифицирани напълно съществуващите проблеми и нужди в аналитичната част на двата плана;
- ✚ Не са заложили навсякъде необходимите количествени и качествени индикатори, при проследяването на които да получим необходимата информация за постигането на конкретен резултат.

5.6. Анализ на изпълнението

Основен източник на изпълнението на двата ОПД са мониторинговите доклади за изпълнение на Стратегията на област Сливен за интегриране на ромите 2012-2020 година (за 2018, 2019 и 2020 година). Частично информация за изпълнението може да се открие от проведените интервюта и двете фокус групи.

5.6.1. До каква степен се отчита изпълнението на заложените цели, задачи и дейности, както и постигнатите резултати?

В мониторинговите доклади за изпълнението на областната стратегия (има три доклада – за 2018, 2019 и 2020 година), могат да се намерят данни за изпълнение на ОПД на общините Сливен и Твърдица. В началото на всеки мониторингов доклад има раздел за обща информация, в която се предоставя някои общи данни – например за броя на здравните, образователните и трудовите медиатори за съответната година, за сътрудничеството с НПО и с местната общност. Информацията е твърде обща и може само косвено да се свърже с изпълнението на двата ОПД.

В следващата част се прави преглед на изпълнението на областната стратегия по приоритети, като тук се прави отчет на изпълнението на определения приоритет за съответната календарна година. Какви са предоставените данни по двата плана за периода 2018-2020 година:

ОПД НА ОБЩИНА СЛИВЕН

В приоритет „**Образование**“ и в трите години са отчетени изпълнението на няколко/дейности задачи, като информацията е почти идентична:

По подцел 1 и задачи 1.1. и 1.2 от приоритета е отчетено като изпълнение със същото наименование: Осигуряване на позитивни образователни условия за ранно детско развитие в системата на предучилищното образование като и за трите години е отчетен индикатора общо

брой обхванати деца в ДГ и колко от тях са в целодневни групи – съответно за 2018 - 3 408 и 3 171; за 2019 - 3 494 и 3 114; за 2020 – 3 487 и 3 102, много близки резултати за трите години;

По подцел 1, задача 1.2. и дейност 1.2.1 и за трите години е отчетено като изпълнение - въведена длъжността „образователен медиатор“ от ромски произход в училищата – но нито в една от годините е посочена бройка, съгласно заложения индикатор.

По подцел 1, задача 1.2. и дейност 1.2.2 и за трите години е отчетено като изпълнение - Осигуряване на редовна посещаемост и задържане в училищата, чрез изготвяне на програми за децата, застрашени от отпадане; осигуряване на транспорт до училищата – отчетен е индикатора брой пътуващи ученици за учебната 2018-2019 г. общо 1499 деца; За учебната учебна 2019-2020 г. общо 1 642 деца; За учебната учебна 2020-2021 г. общо 1 027 деца.

По подцел 2, задача 2.1 и дейност 2.1.5. е отчетено като изпълнение - Обхват, превенция на отпадане от училище: Работа по механизма за обхват – по индикатора - Брой деца и ученици, върнати и задържани в образователната система са отчетени за 2018 година – 625 ученика; за 2019 – не са отчетени бройки; за 2020 също не са отчетени бройки. Тук и в трите години се посочва осъществяването на проект „Твоят час“, но без конкретна информация за него.

По подцел 4, задача 4.1 и дейност 4.1.1 е отчетено изпълнение на индикатора „Изградена детска градина, общностен център и здравен център в квартал “Надежда” – за 2018 е отчетено, че детската градина функционира през учебната 2018/2019 година и към нея функционира Културно-образователен център; за 2019 година е допълнено, че функционира и здравен център; за 2020 няма информация по този индикатор.

В приоритет **„Здравеопазване“** и в трите години са отчетени изпълненията на няколко/дейности задачи, като информацията е почти идентична:

По цел I, подцел 1, задача 1.1 е отчетено изпълнение на индикатора „Брой обхванати бременни с преглед и консултация с гинеколог до четвъртия месец на бременността“ – за 2018 година – около 800; за 2019 година не са посочени данни; за 2020 година са посочени около 550 обхванати.

Най-вероятна свързано с цел III, без да можем директно да ги обвържем с конкретни индикатори за отчетени дейности, извършени от НПО за трите години както следва:

2018 г.: 11 сесии за осведомяване за здравни грижи; 683 индивидуални консултации по семейно планиране и съвременна контрацепция; 122 медицински услуги за съдействие да получат метод за контрацепция; 3 информационни кампании за общо 852 лица, две от които за здравна профилактика и една за специализирани профилактични прегледи;

2019: 1 сесия за осведомяване за здравни грижи, 98 индивидуални консултации, 135 скрининг изследвания за РМШ; 347 лица с изследване за ХИВ/СПИН, хепатит Б и С, 76 лица преминали специализирани профилактични прегледи;

2020: 20 сесии за осведомяване за здравни грижи; 800 индивидуални консултации по семейно планиране и съвременна контрацепция; 122 медицински услуги за съдействие да получат метод за контрацепция; 3 информационни кампании за общо около 800 лица, две от които за здравна

профилактика и една за специализирани профилактични прегледи.

Не са посочени кои неправителствени организации и по кои проекта за извършили тези дейности.

В приоритет **„Заетост“** за трите години се отчитат данни, които са част от информационната система на Агенцията по заетостта. Дадени са предимно общи бройки, които касаят всички безработни в община Сливен, както и информация за областни, национални и европейски програми, реализирани на територията на общината. В 2020 година в отчетната част се прави опит да посочат числа, касаещи ромската общност.

В приоритет **„Жилищни условия“** се отчетени относими със заложените индикатори резултати през трите години, основно по цел 1, която е единствена по приоритета:

За 2018 година

- ✚ Изработване на подробни устройствени планове на новоотредени терени: 4 броя парцели за жилищно строителство в с. Ж. войвода, община Сливен;
- ✚ Проектиране и изграждане на техническа инфраструктура: подменен е водопровод в обект Детска ясла 15 в гр. Сливен; подменено е голяма част от уличното осветление в гр. Сливен и населените места в общината; изградена е улична асфалтова настилка в кв. „Клуцохор“ и кв. „Надежда“ в гр. Сливен; изготвени са проекти за реконструкция на уличната канализационна мрежа; подменена е частично улична настилка в гр. Кермен и селата: Чинтулово, Старо село, Ковачите, Младово, Панаретовци, Мечкарево, Гавраилово, Новачево, Жельо войвода, Крушаре, Камен, Блатец, Глушник, Гергевец, Калояново и Самуилово; проектирано е изграждане на улица в кв. „Речица“, гр. Сливен /ромска махала/; проектирано е изграждане на улица в кв. „Сини камъни“ и м. „Дюлева река“ в гр. Сливен.
- ✚ Реконструкция на обекти на социалната инфраструктура за целите на образованието, културата и др.: ремонт на оградата на „Дневен център за деца с увреждания“ гр. Сливен и Защитено жилище за лица с умствена изостаналост в кв. „Клуцохор“ гр. Сливен; изцяло е ремонтирана детска площадка в кв. „Речица“, гр. Сливен; извършен е основен ремонт на помещения за групи на детски градини в с. Горно Александрово и с. Глушник; изготвени са проекти за изграждане на центрове за настаняване за лица с умствена изостаналост и с психични разстройства; изгражда се кухнята в Дом за стари хора - Сливен; изградени са детски площадки в гр. Сливен; ремонтирани са спортни площадки в училищата в с. Камен и в с. Крушаре; изградена е открита сцена в с. Сотиря; проектирано е саниране на Детска ясла 3 в кв. „Комлука“, гр. Сливен.
- ✚ Изградена и работи изцяло нова сграда на Детска градина с яслени групи в квартал „Надежда“ гр. Сливен.
- ✚ За 2019 година
- ✚ Едни от най-важните обекти, свързани с населени места и квартали с концентрация на ромско население са: ремонт на автоспирка в село Блатец, ремонт на обредна зала в многофункционална сграда в село Николаево, ремонт на покрив на ДГ „Калина“ в кв. „Комлука“, град Сливен, ремонт на подова настилка на детска ясла № 12, ремонт на клуба на инвалида и пенсионера в село Николаево, ремонт на Защитено жилище в кв.

„Клуцохор“, гр. Сливен, уплътняване и попълване на разрушена настилка на квартални алеи в кв. „Даме Груев“, ремонт на здравна служба в село Крушаре, изградена улица в кв. „Сини камъни“, проект на водопровод на ул. „Теменуга“, с. Сотиря, основен ремонт на детска площадка в кв. „Даме Груев“. Изградени са 3 нови детски площадки в кварталите „Клуцохор“, „Младост“ и „Дружба“, 7 детски площадки са ремонтирани основно, изцяло е обновен спортен комплекс „Асеновец“ със зали за бокс и волейбол, ремонт на покрив на здравната служба в село Драгоданово, ремонт на читалище в с. Блатец, проектиране и реконструкция на водопроводно отклонение от жилищна сгради в кв. „Сини камъни“, бл. 23 и „Българка“, бл. 21, ремонтирани са тротоарни настилки в кв. „Клуцохор“, „Даме Груев“, „Българка“ и ЦГЧ, ремонт на покрив на ДГ „Минзухар“ в село Крушаре, изградена площадка за скейтборд в ЦГЧ, извършени ремонтно-отводнителни дейности на съоръжения в град Сливен, ремонт на канализационната мрежа на бл. 6 в кв. „Даме Груев“, ремонт на пешеходната пътека на „Хамам баир“, гр. Сливен, ремонт на покрива на детската градина в Горно Александрово, изградена система за водеонаблюдение на нерагламентирано сметище в кв. „Надежда“.

За 2020 година

- ✚ Продължават дейностите по подобряване на градската среда и предоставяне на възможност за жилищно строителство чрез изработване и промяна на подробни устройствени планове за ново отредени и съществуващи терени;
- ✚ Изпълнени дейности по подмяна на улично осветление, изграждане на улична асфалтова настилка, вкл. и в квартали и населени места с концентрация на население от ромски етнически произход, проектиране и изграждане на улици, саниране на жилищни блокове в различни квартали на гр. Сливен по Националната програма за енергийна ефективност и др.

По приоритет „Върховенство на закона и недискриминация“ за трите години почти не се отчитат никакви данни, ако изключим представената статистика на броя на престъпленията за 2019 и 2020 година, която обаче няма пряка връзка със заложените индикатори.

По приоритет „Култура и медии“ за трите години също не се отчитат никакви данни, които да имат пряка връзка със заложените индикатори. И в трите години е отчетено доброто сътрудничество с „Ромска академия за култура и образование“.

ОПД НА ОБЩИНА ТВЪРДИЦА

В приоритет „Образование“ и в трите години са отчетени изпълнението на една от целите по плана, като информацията за трите години е почти идентична:

По цел 1 е отчетено като изпълнение за трите години индикатора общо брой обхванати деца в детските гради съответно за 2018 – 565; за 2019 – 627; за 2020 – 603, също много близки резултати за трите години;

В останалата информация за отчитане изпълнението на този приоритет през трите години се дава кратка информация за реализирани дейности и проекти, но без връзка със заложените индикатори.

В приоритет „Здравеопазване“ в мониторинговия доклад за 2018 година информацията, касаеща Твърдица липсва.

За 2019 година описани са само мерките, които трябва да се предприемат по отношение на разширяване на обхвата на здравната система за групите в неравностойно положение и здравните познания и информираността на ромското население, но никъде не се споменава за извършени конкретни дейности.

За 2020 година информацията е идентична.

В приоритет „Заетост“ за трите години се отчитат данни, които са част от информационната система на Агенцията по заетостта. Дадени са предимно общи бройки, които касаят всички безработни в община Сливен, както и информация за областни, национални и европейски програми, реализирани на територията на общината. Предоставена е информация, пряко свързана с представители на ромската общност на няколко места: повишаване пригодността за заетост и квалификация на безработни роми – 363 лица (включва мотивация - 82 лица; професионална ориентация – 52 лица; Ателие за търсене на работа – 222 лица); 571 лица включени в заетост по ОПРЧР. Тези резултати са свързани донякъде със заложените индикатори. Посочено е, че Агенцията по заетостта има задължение за изпълнение на Националната стратегия за интеграция на ромите (2012-2020 година). В доклада за 2019 година.

По приоритет „Върховенство на закона и недискриминация“ за трите години почти не се отчитат никакви данни. Представена е накратко работата на МКБППМН и са посочени по колко възпитателни дела за всяка от годините.

По приоритет „Култура и медии“ за 2018 години почти не се представят никакви данни. За 2019 и 2020 година предоставената информация е доста обширна и подробна, описани са доста събития и дейности, дадена е информация за участието на ромската общност – различна по своята активност в различните населени места. Освен отчетените резултати има пряка връзка с повечето от заложените индикатори.

5.6.2. По отношение на отчетените като неизпълнени цели/задачи/дейности, резултати какви са аргументите за това неизпълнение?

В частта за изпълнението на областната стратегия по приоритети в мониторинговите доклади, се прави отчет и на неизпълнени цели, задачи и дейности по определените приоритети за съответната календарна година. Какви са предоставените данни по двата плана за периода 2018-2020 година:

ОПД НА ОБЩИНА СЛИВЕН

В приоритет „Образование“ за 2018 и 2019 година се отчита, че продължава да е налице проблемът с учениците, които напускат преждевременно училище, както и с децата, необхванати от образователната система, както и проблемът с мигрирането на децата и родителите – това е заложено в цел 2 на ОПД;

В приоритет „Здравеопазване“ във всички години е отчетен неизпълнението, свързано с високия процент на детска смъртност в общината;

ОПД НА ОБЩИНА ТВЪРДИЦА

В приоритет „Образование“ се отчита за всички години като неизпълнен проблема с отпадащите ученици, въпреки че се отчита факта „не обхванати няма“.

В приоритет „Здравеопазване“ е отчетен като неизпълнен проблема с ранното майчинство.

5.6.3. Налице ли са независими експертни заключения относно процеса по изпълнение на стратегическия документ и постигането на заложените цели и очаквани резултати?

По време на провеждане на анализа не бяха идентифицирани независими експертни заключения относно процеса по изпълнение на двата ОПД.

5.6.4. Налице ли е обективна обратна връзка от целевите групи и заинтересованите страни относно изпълнението на общинските планове и постигането на заложените цели и очаквани резултати?

Въпреки, че някои от интервюираните лица споделят за включване на представители на ромската общност в процеса по изготвяне и изпълнение на общинските планове за действие, не открихме информация за наличие на обратна връзка за резултатите от изпълнението както от целевата група, така и от заинтересованите страни.

5.7. Медийен мониторинг

Медийният мониторинг е извършен съгласно приложение 4 Дизайн за медийен мониторинг, както и Плана за медийен мониторинг от двамата експерти на бенефициента и един експерт на партньора.

Анализ на медийния мониторинг

1. Обхват на мониторинга

Период на публикациите: Материалите са доста на брой, като представените публикации, които екипът е включил в горната таблица, обхващат периода от 2015 до 2023 г., като не твърдим за изчерпателност на публичната информация.

Брой на публикациите: Екипът е проследил и изброил 86 броя публикации, които можем да обобщим по следния начин: 28 броя публикации в регионални медии; 58 публикации в национални и чуждестранни медии. Основният вид на публикациите е във формата на статия, малка част са от видеорепортажи и интервюта.

2. Общи наблюдения от извършения медийен мониторинг

След направения мониторинг можем да обобщим, че темата за ромската общност в област Сливен е широко представена както в регионалните медии на областно ниво, така и на национално ниво.

3. Тема на публикациите:

По своята тематика публикациите са най-разнообразни и пъстри, като обхващат всички аспекти на общностната културна характеристика на ромския етнос в областта – от прояви на неподчинение спрямо установените норми и закони, през споделяне на житейски неволи и проблеми на населението, до показване на, макар и съвсем малко, положителни примери на успешни хора от ромската общност. Има и такава част от публикациите, която е с чисто информативен характер: какво се извършва в момента на територията на областта или постигнати резултати от извършени проекти за ромската интеграция.

Публикациите са наситени и с информация за това какво се изпълнява по различни програми, проекти и стратегии за интегриране на ромската общност и какви могат да бъдат следващите предприети стъпки. Това се случва също и с активното участие на представители на ромски НПО на територията на област Сливен, които участват пряко и ангажирано в целия процес по подобряване на условията за живот на тази общност.

4. Области на наблюдение и проучване от плана за медиен мониторинг:

Присъствие на ромското малцинство в медиите

1. Колко често ромите присъстват в медийното пространство в общината?

- За област като Сливен, с два големи ромски квартала в града, можем да кажем, че информацията в медиите за тях често присъства.

2. В какъв тип медийни публикации се споменава темата за ромите?

- В разнообразни медийни публикации – новини, интервюта, видеорепортажи, анализи.

3. В какъв план са представени ромите в тези публикации?

- Има публикации и в двата полюса на представяне на ромите – и негативен, и положителен. Определено повечето от публикациите представят ромите в отрицателна светлина – като мързеливи, неподчиняващи се на общоприетите норми и правила на обществото, следващи само собствените закони на гетото. Има публикации, които ги разглеждат и от другата страна – оневиняват това им поведение, като държат отговорни за невъзможната им интеграция хората и организациите, от които зависи целият този процес. Самите роми, в публикации, в които те самите представят себе си и проблемите си с интеграцията, казват за себе си, че те са онеправдани, изоставени, отхвърлени, никой не се интересува какво се случва с тях, че държавата е длъжна да се намеси, но в същото време отказват да приемат установените норми и задължения, които трябва да изпълняват в обществото, ако искат да са пълноправни граждани. Малка част от публикациите са насочени към представяне на добрите примери за успели хора от ромски произход. Можем да ги наречем дори будители, постигнали успех в личен план и помогнали на други да постигнат развитие и подобрене в живота си, както и младежи, които имат желание да помагат за просперитета и интеграцията на своята общност.

Но, всички примери и добри, и лоши, стигат в крайна сметка до едно и също заключение – за да се постигне интеграцията на тази група, най-важно е нейното образование, задължителното посещаване на училище до възможно най-горен клас.

4. Колко често темата за интеграцията на ромите присъства в медийното пространство в общината?

Публикациите са много.

5. В какъв тип медийни публикации се споменава темата за интеграцията на ромите?

-В разнообразни медийни публикации – новини, интервюта, видеорепортажи, анализи.

6. В какъв план бива представяна темата за интеграцията на ромите в тези публикации?

-В повечето публикации се отразява невъзможната ромска интеграция в Сливен.

7. Има ли несъответствие между начина на представяне на малцинството и мнозинството в медийните публикации?

-В самите публикации, хората от т.нар. „мнозинство“, или българите, споделят, че те не търсят конфликти с ромите - все пак всички са хора и живеят на едно място. Неприемлив за тях е фактът, че ромите се ползват с по-големи привилегии от статута си на „малцинство“ и същевременно никой не изисква нищо, или почти нищо, от тяхна страна като задължение.

8. На какви източници на информация се позовават медиите? Дадена ли е възможност за отразяване на мнения и становища от представители на малцинството?

-Медиите, в повечето публикации, се позовават на интервюта с представители на ромската общност. В публикациите с репортажи и разкази за ромската махала „Надежда“, медиите са отразили всичко от самото място, като се дава възможност ромите да изкажат своята гледна точка.

9. Каква част от медийните публикации по темата за ромите са с изрично посочен автор? Има ли корелация между изричното авторство и това дали темата се представя в негативен, неутрален или положителен аспект?

- Не се забелязва корелация между посочването на авторство и емоционалния аспект на публикуваната информация. По-скоро се забелязва разделение в посочването на авторство в зависимост от медийния източник. Масово публикациите в регионалните медии нямат изрично посочен автор, докато почти 100 % от публикациите в националните медии имат изрично посочен такъв.

Присъствие в медиите на новини и публикации, свързани с цели и задачи/мерки, разписани в стратегическия документ на общината

1. Налице ли са медийни публикации, свързани с изпълнението на конкретни мерки/задачи, заложили в стратегическия документ на общината?

- Да, има доста висок процент на такива публикации. Навреме и периодично се публикува информацията, отнасяща се до приоритет „Здравеопазване“ – безплатни профилактични прегледи, консултации, нови лекарски кабинети. Има достъпна информация и за изпълнени мерки и проекти и в приоритет „Образование“.

2. В какъв тип медийни публикации се споменава темата за изпълнението на мерки/ задачи, разписани в стратегическия документ?

-Предимно в новини, представяне на резултати.

3. В какъв план биват представени предприетите мерки/изпълнените задачи в тези публикации?

- Информативен.

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ

6.1. По отношение взаимовръзката на общинските планове с националната и областна стратегия:

- ✚ И двата общински плана за действие следват логиката на заложените цели, приоритети и дейности в областната и националната стратегия. И в двата плана са включени всичките 6 приоритета. Целите и дейностите са намалени като брой в съответствие с областния и национален документ, като това по силно се забелязва в ОПД на община Твърдица, която е доста по-малка като територия и население;
- ✚ Прави впечатление, че една част от целите и дейностите са директно взети от областната и национална стратегии, което често води до липса на конкретика в плана за съответната община. В други цели, задачи и дейности пък спецификите на територията са добре застъпени. Такъв пример е изграждането на детска градина, общностен център и здравен център в квартал „Надежда“, Сливен, заложен в общинския план за действие;
- ✚ Някои от липсващи цели от областната/националната стратегии са преформатирани като задачи и дейности, което не изглежда много логично;

6.2. По отношение процеса по създаване на общинските планове

- ✚ Общото мнение на всички експерти, участвали в проучването, е че текстовете в двата общински плана са автентични и отразяват в някаква степен актуалната местна ситуация. Има конкретни цели, задачи и дейности, които са определено свързани със спецификата на съответната община.
- ✚ Същевременно според нас е необходимо при създаване на конкретния общински план за действие по изпълнение на областната и национална стратегия да се прави отчет на свършеното по предишния такъв план. В нашето проучване не срещнахме нито една конкретна препратка за това;
- ✚ Не намерихме публични покани за обсъждане при изготвяне на двата ОПД, макар че от интервютата се получи информация, че са правени такива обсъждания. Когато се планира бъдещо въздействие върху положението на една част от обществото е добре представители на това общество да участват в самия процес. Това гарантира релевантност на заложените цели, задачи и дейности и най-вече гарантира успешни резултати;
- ✚ Процесът по създаване на общинските планове и за двете общини не е описан, въпреки че една голяма част от интервюираните споделят, че са участвали в тяхното създаване.

Смятаме, че ще бъде полезно, ако в бъдещите планове това обстоятелство да представлява отделна точка;

- ✚ И двата общински плана за действие не са посочени конкретните участници в процеса на създаване на плановете, не са посочени и представители на всичките заинтересовани страни, включително и целевите групи, което до голяма степен намалява значимостта на документа;

6.3. По отношение анализа на нуждите в процеса на изготвяне на общинските планове

- ✚ Като общо впечатление от аналитичната част на ОПД на двете общини, е че на практика, с малки изключения, не се прави типичния за планирането процес по анализирането на конкретни нужди и идентифициране на проблеми, на които във втората част да се търси решение. Информацията от анализа вероятно е правена от различни екипи по съответните приоритети, работещи в релевантни институции (образование, здравеопазване и т.н). Много важна констатация е, че не е представена информация какво е направено по предишния ОПД, което остава чувството, че двата ОПД са самостоятелни документи, които нямат връзка с предишни резултати.
- ✚ Видим проблем от направения анализ е използваните източници на информация. Най-честият проблем в използваните данни е, че почти във всички приоритети се представят различни твърдения, изводи и заключения, но никъде не се посочват данни, на базата на които те са направени. Например в приоритет „Здравеопазване“ се позовават на „анализите показват“ и на „демографска криза“, което предполага, че са ползвани демографски анализи, но няма никаква информация от къде са взети; Друг пример от приоритет образование – дефинирани са 4-ри причини за ранно напускане на децата от училище, но не е посочен източникът на тази информация. Същевременно в част от анализирането приоритети изобщо не е посочен източник на информация;
- ✚ От друга страна данните, за които е посочен източник, обикновено са статистически, много често доста стари и не са напълно пригодни за използване, освен в случаите, когато се проследява някоя тенденция. В другия случай това са данни на съответната институция – например ДБТ, които по принцип се правят като част от трудовите задължения;
- ✚ Въпреки, че областната стратегия е заложено всяка община да създаде структури за координация на общинско ниво съобразно с местните нужди, остава впечатлението, че при изготвянето на анализа няма необходимата координация или някакво свързващо звено, което да зададе първоначалния дизайн на работа и в следствие да обедини получените данни. Остава усещането, че информацията е изискана административно от съответната институция и тази институция е предоставила част от своите данни без необходимата обработка за целите на ОПД;
- ✚ Много често в анализа се представя дейността на институцията/структурата, която има отношение към конкретния приоритет, без да се съотнася това към проблемите на ромската общност;
- ✚ В ОПД на община Твърдица източниците на информация са доста оскъдни;

- ✚ Относно идентифицираните цели и дали те логично произтичат от идентифицираните нужди/проблеми може да се направи извода, че част от целите са релевантни. Някои от заложените цели обаче нямат необходимата логическа връзка с направения анализ, дори има цели, за които не могат да се свържат с посочен проблем/нужда.

6.4. По отношение поставянето на целите, задачите, дейностите и очакваните резултати

- ✚ С малки изключения в двата общински плана за действие има ясно изразена логическа връзка между поставени цели, задачи и дейности почти във всичките 6 приоритета;
- ✚ Заложените индикатори за резултат и съответно резултат и в двата плана в повечето случаи не са остойностени. Най-често се използва индикатора „брой“, но срещу него почти винаги няма някаква конкретна цифра. Има и изключения – например в приоритет „Здравеопазване“ на ОПД на община Сливен резултатите са описание значително по ясно, както и очакваните резултати;
- ✚ Във всяка една от заложените дейности има недвусмислено посочени орган/институция/организация, които отговарят за нейното изпълнение. Същевременно трябва да се отбележи, че на много места са посочени по няколко отговорни институции/организации. Както е известно от практиката това поражда затруднения по изпълнението на конкретната отговорност, тъй като се създават условия за прехвърляне на отговорност по конкретното изпълнение;
- ✚ По отношение планирани конкретни средства има видима разлика между двата плана – в ОПД на община Сливен няма заложена нито една сума, докато в ОПД на община Твърдица почти във всички приоритети са планирани средства за изпълнението на конкретно заложените дейности. Същевременно в ОПД на община Твърдица на много места в колонката „Средства“ е отбелязано „Не са необходими“. Както добре е известно в процеса на планиране няма нещо, което да се реализира без влагане на средства, било то материални, човешки или директно финансови ресурси.

6.5. По отношение мониторинга, оценката и ревизията на плановете

- ✚ И в двата ОПД на двете общини има съвсем кратко разписани процедури за мониторинг;
- ✚ Също така в двата плана има кратки текстове, които регламентират възможността за ревизиране;
- ✚ И двата плана няма конкретни текстове, които да регламентират участието на целевите групи, към проблемите на които са насочени плановете, включен е само кратък текст за включване на заинтересованите страни в осъществяване на оценката и наблюдението.

6.6. По отношение изпълнението на плановете

- ✚ За да се оцени изпълнението на плановете е важно в аналитичната част да са идентифицирани ясно проблемите/нуждите, които се решават с реализацията на

- заложените дейност. Тъй като точно тази част не е описана добре във всички приоритети, не може да се оцени добре и постигнатото по различните цели;
- ✚ В двата плана за залагани индикатори, в които не са залагани конкретни стойности (например брой обхванати ученици и други подобни), които няма как да се проследят дали са постигнати или не;
  - ✚ Другият проблем при отчитането при отчитането на постигнатото, че единствената информация може да се получи от мониторинговите доклади, които се правят на областно ниво, а те се правят за всички общини в областта и информацията в тях не винаги отговаря на заложените цели, задачи и дейности в съответния план;
  - ✚ Все пак трябва да се отбележи, че в мониторинговите доклади са отчетени съдържателни резултати като например в приоритети „Образование“, „Здравеопазване“ и „Жилищни условия“ в ОПД на община Сливен и приоритет „Култура и Медии“ в ОПД на община Твърдица (за 2019 и 2020 г.);
  - ✚ Никъде в мониторинговите доклади не бе открита информация за наличие на обратна връзка за резултатите от изпълнението както от целевата група, така и от заинтересованите страни.

VII. КОМЕНТАР ВЪРХУ АКТУАЛНИТЕ ОБЩИНСКИ ПЛАНОВЕ ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НОВАТА ОБЛАСТНА И НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ

Новата Областна стратегия за приобщаване и участие на ромите 2021-2030 г. е приета през месец август 2022 г. и публикувана на 27 октомври 2022г.

В изпълнение на задължението на общините за приемане на актуални ОПД, с Решение №556 от 7.11.2022 г. на Общински съвет – Твърдица е приет „План за действие на Община Твърдица за равенство, приобщаване и участие на ромите 2022- 2023г.“

С Решение № 1253 от 17.11.2022 г. Общински съвет – Сливен също приема „План за действие на Община Сливен за равенство, приобщаване и участие на ромите 2021- 2023г.“

С оглед закъснялото приемане на тези стратегически документи и оставането им извън обхвата на настоящото проучване, си позволяваме само общ коментар по съдържанието на актуалните Областна стратегия и Общински планове за действие.

Новата Областна стратегия се характеризира с актуализирана и до известна степен подобрена аналитична част.

В съдържателно отношение най-голямата промяна е добавянето на нов приоритет – „Овластяване на ромската жена“. За разлика от останалите приоритети обаче, този не е развит допълнително в съдържателната част, като за него не са дефинирани конкретни мерки и дейности, а просто са формулирани шест цели.

Наблюдаваме структурни изменения най-вече под формата на реорганизация на дейностите в рамките на специфични цели, но разликите в конкретните дейности са несъществени, и дори броят им се запазва същия – 112.

Областна стратегия (стара)	Областна стратегия (нова)
7 оперативни цели, 30 специфични цели и 112 дейности;	8 оперативни цели, 55 специфични цели и 112 мерки (дейности – бел. авт.)

ОПД Твърдица 2018 - 2020	ОПД Твърдица 2021 - 2023	ОПД Сливен – 2018 - 2020	ОПД Сливен – 2021 - 2023
11 цели, 19 задачи и 57 дейности.	30 цели (задачи – бел. авт.) и 69 мерки (дейности – бел. авт.).	21 подцели, 44 задачи и 81 дейности;	24 подцели, 45 задачи и 107 дейности.

В новия ОПД на община Твърдица не откриваме новия приоритет „Овластяване на ромската жена“.

Аналитичната част остава кратка и повърхностна, без ясна логическа връзка с дефинираните мерки.

В съдържателно отношение ОПД на Твърдица говори за *цели* (които според нас съответстват на понятието „задачи“) и за мерки (т.е. „дейности“). Броят на задачите в новия ОПД нараства от 19 на 30, а на конкретните дейности – от 57 на 69.

Положителен е стремежът да се дефинират колкото се може по-конкретни и измерими индикатори за постигане на заложените цели и резултати.

Новия ОПД на Сливен запазва терминологията на предходния, като в него, за разлика от „Твърдица“, конкретните дейности и съответните задачи са групирани в подцели и оперативни цели. Броят на подцелите в новия ОПД нараства с три, от 21 на 24. Задачите вече са с една повече (45 спрямо 44 в предходния ОПД), а броят на дейностите се е увеличил с цели 26 (от 81 на 107 дейности). И тук обаче не е взет предвид Приоритет 8 на Областната стратегия – „Овластяване на ромската жена“.

ПРИОРИТЕТ „ОБРАЗОВАНИЕ“:

ОПД Твърдица 2018 - 2020	ОПД Твърдица 2021 - 2023	ОПД Сливен – 2018 - 2020	ОПД Сливен – 2021 – 2023
Две цели, 4 задачи и 18 дейности	9 задачи и 24 дейности	5 подцели, 9 задачи и 17 дейности	2 цели, 5 подцели, 8 задачи и 23 дейности

По този приоритет в новия ОПД на община Твърдица са формулирани девет задачи и 26 дейности, с шест повече от предходния ОПД. Тук откриваме голям брой количествени индикатори.

По този приоритет в новия ОПД на община Сливен са формулирани осем задачи, а дейностите също нарастват с шест, от 17 на 23.

ПРИОРИТЕТ „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ“:

ОПД Твърдица 2018 - 2020	ОПД Твърдица 2021 - 2023	ОПД Сливен – 2018 - 2020	ОПД Сливен – 2021 – 2023
3 цели, 6 задачи и 8 дейности	3 задачи и 8 дейности	6 цели, 8 подцели, 15 задачи и 26 дейности	8 цели, 10 подцели, 16 задачи и 33 дейности

По този приоритет в новия ОПД на община Твърдица са формулирани 3 цели (задачи) и осем дейности, като броят им се запазва спрямо предходния ОПД.

По този приоритет в новия ОПД на община Сливен са формулирани с две повече подцели, една задача и 7 дейности повече спрямо предходния ОПД (33 дейности спрямо 26 в ОПД 2018-2020).

ПРИОРИТЕТ „ЗАЕТОСТ“:

ОПД Твърдица 2018 - 2020	ОПД Твърдица 2021 - 2023	ОПД Сливен – 2018 - 2020	ОПД Сливен – 2021 – 2023
Една цел, 3 задачи и 5 дейности	4 задачи и 8 дейности	2 подцели, 3 задачи и 6 дейности	2 подцели, 3 задачи и 6 дейности

По този приоритет в новия ОПД на община Твърдица са формулирани четири задачи, с една повече от предходния ОПД. Дейностите са с три повече, като в новия ОПД те са вече осем.

По този приоритет в новия ОПД на община Сливен са формулирани същия брой подцели, задачи и дейности.

ПРИОРИТЕТ „ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ“:

ОПД Твърдица 2018 - 2020	ОПД Твърдица 2021 - 2023	ОПД Сливен – 2018 - 2020	ОПД Сливен – 2021 – 2023
Една цел, една задача и 14 дейности	5 задачи и 10 дейности	Една подцел, 9 задачи и 12 дейности	1 подцел, 8 задачи и 13 дейности

По този приоритет и в двете общини няма съществени промени, а по-скоро реорганизация в структурно отношение. В новия ОПД на община Твърдица са формулирани 10 дейности, групирани в пет задачи (при една задача, но 14 дейности в предходния ОПД).

По този приоритет в новия ОПД на община Сливен са формулирани с една задача по-малко и една дейност повече спрямо предходния ОПД.

ПРИОРИТЕТ „ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ“:

ОПД Твърдица 2018 - 2020	ОПД Твърдица 2021 - 2023	ОПД Сливен – 2018 - 2020	ОПД Сливен – 2021 – 2023
Една цел, 3 задачи и 5 дейности	8 задачи и 15 дейности	Две подцели, 2 задачи и 7 дейности	2 подцели, 2 задачи и 7 дейности

По този приоритет подходът на двете общини този път е различен. В новия ОПД на община Твърдица са формулирани с пет задачи повече и три пъти повече дейности спрямо предходния ОПД – осем задачи, при три в предходния, и 15 дейности при пет в ОПД 2018-2020.

В новия ОПД на община Сливен структурата и броят на подцелите, задачите и дейностите се запазва абсолютно същият.

ПРИОРИТЕТ „КУЛТУРА И МЕДИИ“:

ОПД Твърдица 2018 - 2020	ОПД Твърдица 2021 - 2023	ОПД Сливен – 2018 - 2020	ОПД Сливен – 2021 – 2023
Две цели, две задачи и 7 дейности	1 задача и 4 дейности	Три подцели, 6 задачи и 13 дейности	2 цели, 4 подцели, 8 задачи и 25 дейности

И по този приоритет наблюдаваме коренна разлика в подхода на двете общини. В новия ОПД на община Твърдица са формулирани практически по-малко цели и задачи спрямо ОПД 2018-2020 – само една задача и четири дейности.

За разлика от Твърдица, по този приоритет в новия ОПД на община Сливен са формулирани с една подцел и две задачи повече спрямо ОПД 2018-2020 (подцелите вече са четири, а задачите – осем). Заложените в новия ОПД дейности са почти два пъти повече от тези в предходния ОПД, като техният брой нараства от 13 на 25.

И при Областната стратегия, и оттам и при двата Общински плана за действие е налице сериозно закъснение в тяхното изготвяне и приемане. По този начин това, което би трябвало да е средносрочен тригодишен план, на практика се превръща в краткосрочен едногодишен план.

Не става ясно дали предходните планове изрично са продължили действието си до приемането на новите, нито по какъв начин е бил осъществяван мониторинг за изпълнението им. Към момента на провеждане на проучването, отчетни доклади данни за изпълнението за 2021 и 2022 г. липсват.

В тази връзка препоръчително е още преди края на 2023 г. да бъдат изготвени новите Общински планове за периода 2024-2026 г. Процесът по тяхното създаване може да се ползва от настоящото проучване и резултатите от проекта като цяло.

VIII. БИБЛИОГРАФИЯ

1. Националната стратегия на република България за интегриране на ромите 2012 -2020 година;
2. План за действие за изпълнение на Националната стратегия на република България за интегриране на ромите (2012- 2020) и „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.“;
3. Стратегията на област Сливен за интегриране на ромите – 2012-2020;
4. План за действие на Община Твърдица при изпълнение на интеграционните политики 2018-2020;
5. План за действие на община Сливен за интегриране на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация 2018 – 2020 г.;
6. Национална стратегия на република България за равенство, приобщаване и участие на ромите – 2021-2030 г.;
7. Стратегия на област Сливен за равенство, приобщаване и участие на ромите – 2021-2030г.;
8. План за действие на община Сливен за равенство, приобщаване и участие на ромите – 2021-2023 г.;
9. План за действие на община Твърдица в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходни на ромите ситуация – 2022-2023.